

Usoda Evropske obrambne skupnosti zapečaten

Buren potek razprave v francoskem parlamentu — Debata o EOS odložena s 319 glasovi proti 264 glasovom

Od minule sobote do poznih nočnih ur v ponedeljek je trajala razprava o Evropski obrambni skupnosti v francoskem parlamentu. Začela se je s poročilom parlamentarnega odbora za zunanje zadeve, ki ga je podal ognjevit nasprotnik evropske obrambne skupnosti, socialist Jules Moch. V imenu tega odbora je predlagal odklonitev osnutka pogodbe o EOS. Prav tako kot odbor za zunanje zadeve, so zavzemali odklonilno stališče tudi drugi parlamentarni odbori.

Glavna teza, ki je prišla do izraza v malone vseh govorih nasprotnikov EOS, ki so se vrstili drug za drugim, ne da bi sprva prišel do besede tudi kak zagovornik EOS, je bila v tem, da so vsi videli v uresničitvi Evropske obrambne skupnosti v obliki, kakršno predvideva osnutek pogodbe, le pot k vzpostavitvi in oživitvi nove nemške vojske, ki bi se slej ali prej osamosvojila izven EOS, čim bi bila dovolj izgrajena in močna.

Ministrski predsednik Mendes-France je v strastnem govoru obrazložil ves trud svoje vlade, da bi vzpostavila sporazum med nasprotniki in zagovorniki EOS v Franciji sami ter da bi pojasnila svojim zaveznikom in partnerjem položaj in stališče Francije. Ugotovil je, da bi bila Francija na konferenci šestih zunanjih ministrov v Bruslju osamljena in ni našla razumevanja za svoje predloge, ki bi omogočili sprejem pogodbe o EOS v francoskem parlamentu, ki bi pa pogodbi dali tudi obliko, v bistvu sprejemljivo za vse udeležene države.

V svojem obširnem govoru je Mendes-France na koncu izrecno poudaril, da želi ločiti pogodbo EOS od tako imenovane Generalne pogodbe med Zapadno Nemčijo in zapadnimi velesilami, da bi Nemčija lahko neovirano dobila svojo suverenost. Predlagal je parlamentu naj Generalno pogodbo obravnava pozitivno v posebni razpravi, zakar bi naj bila sklicana izredna seja med parlamentarnimi počitnicami. Poudaril je tudi, da bo Francija ostala zvesta Atlantskemu paktu, v katerem vidi temelje svoje varnosti.

Od zagovornikov Evropske obrambne skupnosti so prišli končno do besede le nekateri, katerih izvajanja pa so se v bi-

stvu omejila na pritožbe, da so imeli med razpravo premalo možnosti razložiti svoja gledanja na EOS.

Med zasedanjem parlamenta v nedeljo je neodvisni desničarski poslanec general Aumeran izjavil, da ima Francija pravico in dolžnost zoperstaviti se ponovni obožitvi Nemčije. Vložil je predlog k poslovníku parlamenta za prekinitev debate o EOS, ki ga je spet povlekel, ko je Mendes-France izrazil mnenje, naj francoski parlament ne zavzame svojega stališča na tako nečasten način. Drugi dan pa je Aumeran svoj predlog ponovil.

Pri glasovanju o ponovljenem predlogu generala Aumerana je 319 poslancev glasovalo za in 264 poslancev proti odložitvi debate o Evropski obrambni skupnosti. S tem je francoski parlament dejansko zavrnil pogodbo o EOS s sprejemom navadnega poslovnega predloga, ne da bi o njej sami sploh glasovali.

Takoj po zaključku usodnega glasovanja je prišlo v francoskem parlamentu do razburljivih dogodkov. Zagovorniki EOS so ostro napadali ministrskega predsedni-

ka in se žalovali zlasti nad tem, da je zavrnjena pogodba, ki je bila svojčas v osnutku sklenjena prav na podbudo Francije. Končno je parlament še z veliko večino 418 proti 162 glasovom sprejel vladni predlog o preložitvi zunanje-politične debate na začetek prihodnjega svojega zasedanja v novembru.

Nova pota za evropsko politiko

V vseh zapadnih državah vodilni politični krogi obžalujejo izid razprave v francoskem parlamentu. Velika Britanija in ZDA že pripravljata razgovore o podelitvi suverenosti Zapadni Nemčiji. Zato zunanji minister Eden tudi ni odpotoval na konferenco o obrambi skupnosti jugovzhodne Azije, marveč ostane zaradi rešitve teh problemov v Evropi.

Zapadnonemški socialisti izjavljajo, da se je s polomom EOS odprla nova pot za evropsko politiko, da se je prav zdaj treba potruditi za ukinitve hladne vojne potom konferenci velikih štirih, na kateri naj bi istočasno razpravljali o varnosti Evrope in o združitvi Nemčije.

LR Kitajska še vedno čaka na priznanje

Ko je šlo za sklicanje zadnje Ženevske konference, je prvotno povzročalo mnogo pravlavic vprašanje, če in v kakšni obliki bi povabili na razgovor tudi delegacijo LR Kitajske, ker se je predvsem Amerika zoperstavljala, da bi za isto mizo s kitajsko delegacijo razpravljala o vprašanjih svetovne politike. Veliko vlogo je namreč igralo dejstvo, da LR Kitajska še vedno ni sprejeta v Organizacijo združenih narodov in da je vrsta držav še

ni uradno priznala. Končno so se le zedinili o kitajski udeležbi v Ženevi in je nadaljnji razvoj pokazal, da večina držav drugače misli o mednarodnem pravnem položaju nove Kitajske kot ameriški politiki.

Posebno Indija se že vsedosej odločno zavzema za to, da bi bila LR Kitajska sprejeta v OZN, pred kratkim pa se ji je pridružila tudi egiptvska vlada. Predsednik egiptvske vlade polkovnik Nasser je namreč v nekem inter-

vjuju, v katerem je zavzel stališče do sklenitve obrambne skupnosti za jugovzhodno Azijo, med drugim tudi pouraril, da se čudi, da Združene države Amerike še niso priznale Kitajske, čeprav da ta država predstavlja dejstvo in da jo je treba zaradi tega tudi priznati.

Glede obrambne skupnosti za Azijo pa je polkovnik Nasser izjavil, da je proti sklenitvi obrambnih sporazumov dežel Srednjega vzhoda ali Azije, v katerih bi sodelovale „večje sile“. Dejal je, da bi se vsaka vrsta obrambnega sistema v tem delu sveta, v kateri bi sodelovale velike sile, na koncu spremenila v slabo stvar za vse prizadete države in tudi ostali del svobodnega sveta, ter da bi to dalo komunističnim silam možnost, da izzovejo mržnjo proti taki zvezi.

V prid Kitajske govori tudi tamkajšnji obisk britanskih laburistov, ki so zadnje čase podali že številne izjave, v katerih poudarjajo možnosti za prijateljstvo in sodelovanje med Kitajsko in državami Zapada. Zadnje tako izjavo je podal generalni sekretar laburistične stranke Morgan Phillips, ki je imenoval položaj na Kitajskem mednarodni faktor prve vrste ter poudaril: Ne more se ignorirati zakonita vlada 600 milijonov ljudi. Ženevska konferenca ni samo vpostavila premirja v Indokini, marveč je postavila Kitajsko v sredino svetovnih dogodkov. Prej ali kasneje ji bo treba dati odgovarjajoč položaj v organizaciji OZN.

Kitajska zahteva obračun s Čangkajškom

Uradni list v Pekingju „People's Daily“ je nedavno objavil oster napad na Čangkajška ter njegovo korumpirano kliko in poudaril, da je skrajni čas, da poravnamo račune z izdajalcem Čangkajškom. List piše, da je kitajski narod soglasen v svoji odločnosti, da osvobodi Formozo in uniči enkrat za vselej Čangkajškovo gangstersko bando, da bi bila osvobojena vsa Kitajska. Zaključuje pa list, da je Čangkajšek prodal Formozo „ameriškim napadalnim krogom“ ter da je Formoza danes „izključno ameriška baza, namenjena za napad na Kitajsko in ostale miroljubne azijske narode.“

Konferenca medparlamentarne unije na Dunaju

Pretekli teden se je pričela na Dunaju konferenca medparlamentarne unije, ko so se v sejni dvorani parlamenta zbrali zastopniki parlamentov iz 37 držav Evrope, Amerike in Azije. Delo take konference sicer nima odločujočega pomena, igra pa važno vlogo pri zblizevanju in sporazumevanju med narodi, zaradi česar

ji pripisujejo vsako leto precejšnjo važnost v političnem dogajanju.

Letošnjo konferenco je najprej pozdravil zvezni prezident dr. Körner, ki je poudaril namen te mednarodne ustanove, ko je dejal, da so njeni cilji mir in sodelovanje narodov ter okrepitev in razvoj demokratičnih ustanov. Ti cilji so postali najvišji ideal in se pravi boriti se zanje služiti človeštvu.

Po pozdravnih besedah prezidenta avstrijskega parlamenta dr. Hurdesa je spregovoril zvezni kancler ing. Raab ter v glavnem poudaril, da bo prihodnje leto minilo že deset let, odkar se je končala vojna, da pa je Avstrija kljub temu še vedno zasedena po štirih zasedbenih silah. Dejal je, da ni bila izpolnjena obljuba moskovske deklaracije iz leta 1943, ki predvideva zopetno vzpostavitev neodvisne Avstrije, ter pozval delegate posameznih držav, da se zavzamejo za to, da bo tudi Avstrija končno dosegla svobodo.

Na prvi seji so podali tudi zastopniki ostalih držav splošne izjave, v katerih so govorili o raznih vprašanjih mednarodne politike ter se dotaknili tudi avstrijskega vprašanja. Posebno goreče je govoril belgijski zastopnik Struye, ki je spomnil na številne obljube zaveznikov, ki so jih dajali glede Avstrije še med vojno. Mnogo je še neuresničenih obljub — je izjavil — kar je madež za moderni svet. Želel je, da bi postala ta konferenca strastna in neutrudljiva kampanja za zopetno vzpostavitev svobodne Avstrije. Prav tako so tudi drugi zastopniki poudarjali potrebo, da mora Avstrija čim prej postati svobodna in neodvisna država.

Delovni program konference medparlamentarne unije je najprej vseboval razpravo o delovanju Organizacije združenih narodov, med katero je prišlo do ostrih napadov posebno v zvezi s pravico veta

štirih velesil. Številni delegati so zahtevali takojšnjo odpravo te pravice ter se sploh odločno zavzemali za spremembo dose-danjih pravil OZN, ki da je postala že samo še forum za propagando, ni ji pa uspelo rešiti številna mednarodna vprašanja. Izraženo je bilo tudi mnenje, da je še bolj kot sprememba pravil potrebna poživitev dobre volje za sodelovanje med narodi, ter da ne zadostujejo lepe besede, marveč je treba preiti k dejanjem.

Nasprotno pa so žele mnogo pohvale specializirane organizacije OZN, kakor je na primer UNESCO in podobne, pri čemer je bil poudarjen delež, ki so ga te organizacije imele pri razvoju zaostalih dežel. K tej točki dnevnega reda je govoril tudi jugoslovanski delegat Vladimir Simić, ki je dejal, da je Organizacija združenih narodov doslej preprečila izbruh tretje svetovne vojne in da je sploh glavni vzrok vojne nevarnosti treba iskati le v zaostalosti mnogih držav. Poudaril je, da je treba povečati gospodarsko pomoč nerazvitim državam tako iz javnih skladov kakor tudi z investicijami zasebne kapitala.

Beograd. — Namestnik vrhovnega poveljnika zaveznikih sil za Evropo, feldmaršal Montgomery bo v teku meseca septembra obiskal Jugoslavijo. Kot gost maršala Tita bo potoval po nekaterih ljudskih republikah, da bi spoznal njih kulturni in gospodarski razvoj.

Tokio. — Ministrski predsednik japonske vlade Jošida se bo v kratkem podal na potovanje po svetu, med katerim bo obiskal tudi nekaj evropskih držav. Kot glavni namen svojega potovanja navaja željo po tesnejšem sodelovanju z Veliko Britanijo, ZDA in državami jugovzhodne Azije ter Evrope.

Eisenhower za „pot miru in sodelovanja“

Predsednik Združenih držav Amerike Eisenhower je na kongresu Ameriške legije med drugim poudaril, da je za ZDA mogoča edinole pot miru in sodelovanja z drugimi državami. Če bi izbrali pot vojne, je dejal, bi bila velika nevarnost za civilizacijo, ki smo jo sklenili braniti. Za sodelovanje pa se je Eisenhower izrekel, ker bi po njegovih besedah pot izolacije pomenila, da bi bil pretežni del zapadnega sveta prepuščen razširjanju vpliva so-

vjetskega bloka, kar da bi dejansko tudi pomenilo, da se ZDA odrekajo svoji svobodi.

Kot nadaljnje cilje ameriške politike je Eisenhower nakazal, da bo ameriška vlada še nadalje razpravljala s prijateljskimi državami, kako bi bilo mogoče atomsko energijo uporabiti v korist človečanstva, prav tako pa bo tudi sovjetsko vlado skušala pripraviti do tega, da bi proučila predloge za ohranitev svetovnega miru, sploh pa je poudaril potrebo nadaljnjih naporov za okrepitev miru v svetu.

Na istem kongresu je govoril tudi šef ameriškega generalnega štaba admiral Arthur Radford, ki je poudaril, da morajo biti ZDA pripravljene za primer nove svetovne vojne. S tem v zvezi je naglasil, da razpolaga Sovjetska zveza z ogromnimi silami na kopnem, na morju in v zraku, zaradi česar da morajo tudi ZDA imeti sredstva za obrambo na vsakem mestu in v vsakem položaju. Ko je govoril o ameriških oboroženih silah, je admiral Radford dejal, da imajo ZDA danes 19 divizij ter 18 dodatnih polkov, od katerih pa jih je več kot polovica v prekomorskih državah. Izjavil je, da sedanje ameriške rezerve še ne ustrezajo potrebam nacionalne varnosti, da pa bo že v enem letu dosežen znaten napredek.

Starši, še je čas, da pošljete otroke v srednje šole!

V kratkem se bo spet pričelo novo šolsko leto in odprla se bodo vrata v najrazličnejše učilnice, kjer bo mladina iskala orožje znanja za življenjsko borbo. Poskrbimo, da bo tudi naš mladi naraščaj imel možnost sedanjemu času odgovarjajoče šolske vzgoje, ker s tem mu bomo omogočili, da se bo uveljavil v življenju.

Še je čas, da prijavite otroke v srednje šole, kjer so ob pričetku šolskega leta sprejemni izpiti. Hkrati sporoča Slovenska prosvetna zveza, da ima v svojem novem Dijaškem domu še nekaj prostih mest. Prijavite svojega otroka-dijaka za sprejem v dom, kjer bo imel vsestransko oskrbo pod nadzorom pedagogov.

Tehnična pomoč OZN Jugoslaviji za leto 1955

Ena izmed držav, ki prejemajo tehnično pomoč Organizacije združenih narodov, je tudi Jugoslavija, kateri so v programu za leto 1955 določili znesek okoli 700.000 dolarjev. Pri izdelavi programa so v prvi vrsti upoštevali potrebe jugoslovanskega gospodarstva glede na današnje stanje in ugotovili, da je za uspešen gospodarski razvoj Jugoslavije največjega pomena povečanje domačega strokovnega kadra. Zaradi tega je težišče tehnične pomoči za prihodnje leto na pošiljanju študentov v inozemstvo, kjer naj jim bo omogočena strokovna izobrazba.

Od celotne vsote, ki je predvidena za leto 1955, bo v okviru programa dala več kot 200.000 dolarjev uprava tehnične pomoči Organizacije združenih narodov, okoli 500.000 dolarjev pa specializirane agencije OZN. Kot je navedeno v predlogu programa, ki je bil sestavljen v upravi za ekonomsko in tehnično pomoč v Beogradu, bi se ta finančna sredstva porabila za odhod 376 študentov v inozemstvo, za prihod 46 strokovnjakov OZN v Jugoslavijo in za uvoz laboratorijske opreme. V Jugoslavijo bi prišli strokovnjaki za energetiko, črno in barvasto metalurgijo, električno, lesno, strojno in kovinsko industrijo, v inozemstvo pa bi odšlo 65 študentov za vse te gospodarske panoge ter za kemično, tekstilno in nekovinsko industrijo, ladjedelništvo, gradbeništvo ter usnjarsko in obutveno industrijo. Od iste vsote je predviden tudi znesek 32.000 dolarjev za področje so-

cialnega skrbstva, in sicer za 26 študentov in enega strokovnjaka ter za nabavo potrebne opreme za inštitute za fizične defekte obraza.

Izmed specializiranih agencij OZN bo najvišja finančna sredstva prispevala mednarodna organizacija za kmetijstvo in prehrano (FAO), in sicer okoli 250.000 dolarjev, kar bodo porabili za financiranje študentov in ekspertov za poljedelstvo, mehanizacijo kmetijstva, veterinarsko službo, živinorejo, vodno gospodarstvo, gozdarstvo, lesno in živilsko industrijo, ribarstvo in zaščito rastlin. 30.000

dolarjev so predvideli za opremo raznih laboratorijev.

Mednarodna organizacija za delo (ILO) je predvidela pomoč v znesku okoli 200.000 dolarjev, ki bi jih uporabili za 211 študentov in 11 strokovnjakov. Študenti te organizacije bi bili sami delavci, tehniki in mladi inženirji. Končno je vključena v celotno vsoto 700.000 dolarjev še pomoč mednarodne organizacije za civilno letalstvo (ICAO), ki bo znašala okoli 25.000 dolarjev za 17 študentov in 2 strokovnjaka ter za nabavo potrebne opreme.

V Trstu - stanovanja priseljencem in ne domačinom

Stanovanjska kriza je zelo občutna tudi v Trstu, kjer leži v pisarnah pristojnih organov kakih 13.000 nerešenih prošelj za dodelitev stanovanj. Toda oblasti ne mislijo na to, da bi v prvi vrsti zadovoljile potrebam domačega prebivalstva, marveč tudi pri tem vprašanju na vse načine protežirajo načrtno naseljene Italijane, ki naj bi čim bolj verno demonstrirali italijanstvo Trsta. Na ta način so po vojni v coni A Svobodnega tržaškega ozemlja naselili že okoli 46.000 tujcev, kar je skoraj 18 odstotkov celotnega prebivalstva.

Tudi med sedanjimi prosilci za stanovanja je kakih 2500 Italijanov, ki so se šele v zadnjem času priselili v Trst, imajo pa kljub temu najlepše izgleda da bodo

dobili stanovanja prej kot številni domačini, ki že leta in leta čakajo na rešitev svojih prošelj. To pa zaradi tega, ker dajejo oblasti prej ko slej pri dodelitvi kreditov za izgradnjo stanovanj prednost organizaciji, ki skrbi za begunce. Ta organizacija je namreč dobila za drugo polovico tega leta za 200 milijonov lir kreditov, ustanovi, ki se trudi, da bi zadovoljila potrebe nad 11.000 domačinov, pa so dodelili samo 300 milijonov.

Taka diskriminacijska politika oblasti nasproti domačemu prebivalstvu razumljivo vzbuja veliko nezadovoljstvo med domačini in je še en dokaz več, kako »iskrene« so velikodušne italijanske obljube tržaškemu prebivalstvu za primer, da bi bil Trst priključen k Italiji.

ALJASKA — strateško važna ameriška pokrajina

Aljaska pomeni v indijanščini »velika zemlja«. To ime dežela tudi zasluži, saj je to velikanska, toda slabo naseljena a danes za ZDA strateško važna pokrajina na severozapadu Severne Amerike, kjer živi na 1.519.000 km² 134.000 prebivalcev. Razprostira se kot polotok na polarnem področju, kjer pač niso najugodnejši pogoji za življenje človeka.

Šele pred pičlimi 200 leti, t. j. leta 1761, jo je odkril znameniti ruski raziskovalec Vitus Bering, ki je tedaj tam izobil življenje. Bering je našel pot do Aljasko iz Sibirije in po njem se tudi imenuje znameniti preliv med Azijo in Ameriko.

Rusija, ki si je Aljasko prilastila, ker jo je odkril Bering, sredi prejšnjega stoletja še ni vedela, kaj bi počela s to deželo. Zato jo je ponudila naprodaj Ameriki. Barantali so precej dolgo, dokler se niso leta 1867 sporazumeli. Združene države so kupile Aljasko za 7.200.000 dolarjev. Tako poceni — preračunano le približno 1.— šiling za hektar — še ni menda nihče kupil zemlje.

Sedaj je Aljaska 49. država Združenih držav Amerike, ki ima svojo zakonodajno skupščino. Guvernerja imenuje za 4 leta predsednik ZDA. Aljaska ima v amerškem kongresu enega predstavnika, ki pa nima glasovalne pravice. Belci tvorijo večino prebivalstva, in sicer jih je okoli 40.000, Eskimov je 15.000, Indijancev 12.000, Aleutov 5.500, Japoncev okrog 2.600, ostali pa so drugih narodnosti.

Kaj prejemajo različne države od Amerike

Ko se je pred dobrimi devetimi leti končala druga svetovna vojna, je bilo veliko število držav, katerih državno gospodarstvo je bilo potrebno izdatne pomoči, da si spet zagotovi zadovoljiv razvoj. Kot ena izmed redkih držav, ki je tudi po vojni ostala gospodarsko še krepka, je Amerika sklenila nuditi drugim državam pomoč pri njihovi obnovi, kar se je v teku let izvajalo in se še izvaja v različnih oblikah tako imenovane »ameriške pomoči«. Medtem ko je ta ameriška pomoč bila v glavnem namenjena gospodarski obnovi, se je pozneje vedno bolj preusmerjala v vojaško pomoč, ki je kaj hitro nadkrilila gospodarsko pomoč. Če na kratko pogledamo razvoj ameriške pomoči, tako gospodarske kakor tudi vojaške, potem dobimo naslednjo sliko:

Po podatkih za povprečje 1946—1948 je znašala gospodarska pomoč povprečno letno 2559 milijonov dolarjev, vojaška pomoč pa samo 165 milijonov dolarjev. Po podatkih za lansko leto pa se je gospodarska pomoč zmanjšala na 1713 mi-

ljonov, medtem ko je vojaška pomoč narasla na 4284 milijonov dolarjev. Z ozirom na Evropo navaja ameriška uradna statistika, da se je gospodarska pomoč zmanjšala v omenjenem razdobju od 1252 na 1126 milijonov dolarjev, vojaška pomoč pa je hkrati narasla od 141 na 3464 milijonov. Glede drugih ozemelj pa je treba poudariti, da se je gospodarska pomoč še bolj zmanjšala v korist vojaški pomoči, in sicer od 1307 na 647 milijonov v primerjavi z vojaško pomočjo, ki se je od 24 milijonov zvišala na 820 milijonov dolarjev.

Ameriška pomoč inozemstvu se je vsled vedno večjega porastka vojaške pomoči kljub temu, da se je hkrati zmanjšala gospodarska pomoč, znatno zvišala. Povprečju v letih 1946—1948 v višini 2724 milijonov stoji nasproti letni znesek 6057 milijonov dolarjev za leto 1953. Pri teh številkah pa še niso upoštevana posojila ameriške izvozno-uvozne banke, ki v posebni obliki še izpopolnjujejo pomoč, ki jo nudi inozemstvu neposredno ameriška vlada.

ali tednov, vzame le nekaj ur. Pasje vprege pa so danes kot prometno sredstvo že prava redkost in se vozijo s pasjo vprego v glavnem le na značilnih športnih tekmah.

V dobi druge svetovne vojne so ZDA zgradile ob obali moderno avtomobilsko cesto, ki veže matično državo preko Kanade z Aljasko in njenimi strateškimi oporišči (najpomembnejše med njimi je Dutch Harbour).

Prestolnica Aljasko je Juneau, mesto z okoli 6000 prebivalci, največje mesto pa je Anchorage (11.000). Mesto Fairbanks v notranjosti dežele ima univerzo, ki je najvišje ležeča ameriška visoka šola.

Dandanes Aljaska ni več naprodaj in v ZDA so presrečni, da jo imajo, ker ima največji pomen kot strateško oporišče. Če bi bila sedaj še v ruskih rokah, bi bili lahko upravičeno v skrbeh, kajti tega se najbolj bojijo, da bi Vzhod imel ali kdaj dobil v roke »odskočno desko« na amerškem kontinentu.

Čim prej se prijavite za izlet na Ostrožno pri Celju na manifestacijo „Štajerska v borbi“!

Našim bralcem ni neznano, da bo v soboto in nedeljo, dne 18. in 19. septembra t. l., na Ostrožnem pri Celju veliko srečanje, mogočna prireditve »Štajerska v borbi«, kjer bo veliki zbor štajerskih partizanov. Na to veličastno prireditve se že tedne marljivo pripravlja vsa Štajerska in postavljajo na Ostrožnem nešteto paviljonov in stojnic za okrepičilo udeležencev, asfaltirajo bližnje ceste in napeljujejo nov vodovod. Prijave za udeležbo iz vse Slovenije so zelo številne in računajo na slično manifestacijo, kot je bila pred enim letom na Okroglici.

Te velike proslave se nameravajo udeležiti tudi Slovenci, povezani z narodno-osvobodilno partizansko borbo, iz zamejstva. Na izlet na Ostrožno pri Celju se množično pripravljajo Slovenci iz tržaškega ozemlja in iz Goriške.

Tudi koroški Slovenci na tej partizanski proslavi »Štajerska v borbi« ne bodo manjkali. Da bo ustrezno vsem onim, ki se želijo te prireditve v sosednji zeleni Štajerski udeležiti, bo organizirala Zveza koroških partizanov dvo- oziroma enodneven izlet v večjem številu z avtobusi na Ostrožno pri Celju.

Zaradi brezhibne in pravočasne ureditve potnih listov in prevoza je potrebno, da se vsi interesi za izlet pravočasno prijavijo. Zveza koroških partizanov je za prigrisitev določila termin do četrtega dne 9. septembra.

Pohitite torej s prijavi, ki jih sprejemajo:

- v Celovcu: pisarna Zveze koroških partizanov;
- v Selah: Pepca Ogrisova, pri Maleju v Kotu;
- v Borovljah: Tonči Schlapper, v pisarni Dollichgasse 4;
- v Št. Jakobu v R.: Lubo Urbajs, KGZ Št. Jakob;
- v Ločah: Franc Uršič;
- na Brnci: Tone Sluga;
- v Škoficah: Kristi Zima;
- v Kotmari vesi: Kristi Lajčaher;
- v Bilčovsu: Hanzi Ogris;

za udeležence iz Podjune: dr. Luka Sienčnik, Dobrla ves; Gröblacher Janko, KGZ Sinča ves; Wutte Jancz, Vesele pri Št. Vidu v Podjuni; Kuhar Peter, Železna Kapla; Lojze Krištof, KGZ Pliberk; Lovro Potočnik, Pliberk; Lojze Kraut, Bistrica.

Cena za avtobusno vožnjo vključno stroškov za ureditev potnih listov znaša iz Celovca 55 šilingov in iz Dobrle vesi 50 šilingov. Točen čas potovanja bo ZKP pravočasno sporočila.

Zveza koroških partizanov

PO ŠIRNEM SVETU

Rio de Janeiro. — Stranka bivšega predsednika republike Vargasa, ki si je nedavno sam vzel življenje, je sklenila, da bo šla v opozicijo proti sedanji novi vladi. Prav tako ta stranka, ki se imenuje delavska stranka, ni dovolila svojim članom in funkcionarjem, da bi prevzeli kak ministerski položaj v novi vladi.

Washington. — Ameriški predsednik Eisenhower je podpisal nov zakon o kmetijstvu, po katerem kmetijski minister lahko samovoljno spremeni cene kmetijskih pridelkov. Prav tako tudi lahko sam razpolaga s presežki kmetijskih pridelkov, ki jih je vlada v zadnjih letih odkupila in katerih vrednost cenijo na blizu 6 milijard dolarjev.

London. — Britanska vlada je sklenila pomagati poplavljenecem v Indiji, Pakistanu in Nepalju z medicinskimi in drugimi potrebščinami v vrednosti 100.000 funtov šterlingov.

Tajna skladišča orožja v Trstu

Nedavno je objavila tržaška policija, da je našla v četrtek minulega tedna za nekim slepim zidom v starem pristanišču v Trstu skrito orožje. Doslej še niso dognali ali vsaj ne sporočili, komu naj bi to orožje pripadalo. Ve se pa, da pripada skladišču, v katerem je bilo najdeno, italijanskim železnicam in da ima tja dostop samo železniško osebje. Le-to pa so skoraj izključno priseljeni Italijani, ki jih je Italija svojčas priseljevala v Trst iz političnih, potalijančevalnih namenov.

Gre za okoli 200 brzostrelk, večje število strojnic, pištole in za preko 50.000 komadov ustreznih nabojev. Vse orožje je ameriškega in angleškega izvora, izvrstno negovano, namazano in deloma posebej zavito. Zaboji, v katerih je bilo hranjeno orožje, so popolnoma novi, kar dokazuje, da nikakor ne gre za kako pozabljeno skladišče iz časa vojne, ampak je moralo biti šele pred nedavnim zgrajeno.

Domnevam, kdo naj bi bil naložil tajno skladišče orožja, daje hrano dejstvo, da v istem poslopju stanuje precej italijanskih beguncev iz krajev, ki so po mirovni pogodbi pripadli Jugoslaviji ter nerodnost kominformovskega časopisa »Unita«, ki je povsem brez slehernega povoda takoj zanikal, da bi skrito orožje pripadalo kominformovcem.

Po kratkem presledku je to že drugi primer, da so v Trstu našli skrito orožje v stavbah državnih ustanov. Svojčas so namreč nekoliko manjše skladišče našli v stavbi italijanskega zavoda za socialno zaščito.

Vzgojni pomen knjige in knjižnice

Nedavno smo lahko videli v knjigarni »Naša knjiga« člana občinskega odbora v Škocijanu gospoda Kačnika, ki je kupoval knjige za občinsko knjižnico v Škocijanu. Hvalevredna ustanova občinske knjižnice je v občini javna knjižnica in dostopna vsem občanom. Občinski odbor, ki je spoznal vrednost knjige in jo posreduje potom svoje knjižnice prebivalstvu, izvaja dragoceno vzgojno in prosvetno delo.

V mnogih državah, posebno v severnih, se je že koncem preteklega stoletja pričelo pojavljati stremenje približati knjigo širokim ljudskim množicam. V velikem obsegu so začeli na Nizozemskem ustanovljati javne ljudske knjižnice. Premagovali so seveda tudi velike ovire, ki so nastale zlasti po obeh svetovnih vojnah, ko je manjkalo denarnih sredstev in prostorov. Namen knjižnice je v tem, da se duhovne pridobitve človeštva posredujejo vsem ljudskim plastem. Posvečajo tudi posebno pažnjo izobraževanju knjižničarskega osebja. Izobraževanje se vrši v posebnih tečajih, ki trajajo po dve leti. Eno leto je pouk teoretičen in obravnava književnost, bibliografijo, upravo, splošne vede itd., eno leto pa praktično delo v javnih knjižnicah in čitalnicah ter predavanja. To velja seveda za velike knjižnice, ki se razlikujejo v tri velike skupine in sicer v javne knjižnice in čitalnice, obratne ter znanstvene knjižnice.

Najnovejša skupina nizozemskega knjižničarstva so obratne knjižnice v raznih industrijskih podjetjih. Te knjižnice ustanovljajo podjetja sama in sicer tudi z namenom, da jim z dvigom strokovne usposobljenosti nameščencev in delavcev donesajo ekonomske koristi.

Zelo lepa in koristna je ustanova občinske knjižnice. Pa tudi naša prosvetna društva imajo v svojih knjižnicah jedro svojega bivanja in pripada sposobnemu in delavnemu knjižničarju neprecenljivo važna naloga. Kaj pravi med drugim v knjigi »Otroci, knjige in odrasli ljudje« Paul Hazard: Poiščimo vsako sredstvo, ki bi moglo pospeševati razpeščanje knjig, naredimo iz slehernega knjižničarja svetovalca, ki bo znal pokazati občinstvu pravo pot, navadimo se darovati knjige kakor darujemo cvetje ali čokolado. Angleži za novo leto zelo pogosto pošiljajo svojim prijateljem knjižne bone. Knjiga, ki nam je kot darilo vsiljena, nam morda ne bo tako všeč, knjige pa, ki je darovana tako, da si jo lahko sami izberemo, bomo dvojno veseli. Ničesar pa ne bomo opravili, če ne bo za knjigo zavzeta mladina. Navadite mlade ljudi na to, da bodo imeli knjigo za sestavni del svojega življenja. Ljubezen do knjige predstavlja razlikovanje med lahko dostopnimi in nežnimi radostmi ter odločitve v korist zadnjih. Predpostavlja, da je človek osebnost, da jo veseli duševni napor, ki najde zadoščenje v tem, če se notranje zbere, če zmore nuditi odpor nemiru, ki je postal ritem našega življenja, ki predvideva neko določeno moralno zadržan-

nje. Zato je borba za knjigo predvsem vzgojni problem.

Na podlagi tega spoznanja so nedvomno zelo važnega pomena knjižnice, iz katerih črpa bogate zaklade ravno šolska mladina, torej v prvi vrsti šolske knjižnice. Danes razpolaga domala vsaka šola s knjižno zalogo, v kateri najde šolar tako potrebne pripomočke za učenje kakor tudi primerno čtivo za razvedrilo in odlih. Še posebno važno vlogo pa igrajo šolske knjižnice v naših dvojezičnih šolah, kjer je zlasti za pouk v slovenskem jeziku vse premalo učnega gradiva na razpolago. Vsled tega bi bilo nujno potrebno, da bi sleherni šolska knjižnica na dvojezičnem ozemlju poleg nemških knjig razpolagala tudi s primerno izbiro slovenske literature, ker potom ustrezne knjige bo postal pouk živ in zanimiv ter s tem privlačen za šolarja.

Da bi pomagala izpolniti občutno vrzel pomanjkanja slovenskih knjig v šolskih knjižnicah, je Slovenska prosvetna zveza ustregla tozadevnim prošnjam šolskih vodstev ter poklonila posameznim šolam bogat knjižni dar, ki bo gotovo lep okras šolske knjižnice, hkrati pa tako učitelju kot šolarju nudil mnogotero pomoč. Tudi ostalim šolam dvojezičnega ozemlja, v kolikor bi bila izražena tozadevna želja, bo Slovenska prosvetna zveza skušala posredovati primeren izbor slovenske literature.

651. pliberški sejem na travniku

Pred več ko šest stoletji so se že naši predniki zbirali vsako leto v začetku septembra na pliberškem letnem sejmu. Trgovali so ter se po svojem zabavali. Iz generacije v generacijo so prenašali tradicijo letnega sejma, ki sovпада s časom, ko je glavno poletno delo že opravljeno, žito spravljeno in otava pokošena. Letni sejem je nekaka slavnost po opravljenem poletnem delu, na prelomnici med poletjem in jesenjo. Od nekaj že pravijo ljudje, po letnem času nastane mahoma jesen, čas jesenskega dela, setve, ajdove žetve, spravljavanja okopavin, napravljanja stelje in sploh priprave za zimo.

Letni sejem je za Pliberk predvsem gospodarskega pomena. Od številnih gostov z bližnjih in daljnjih krajev je vedno odpadlo nekaj denarja za pliberške male obrtnike, trgovce in druge podjetnike. V veliki meri pa je letni sejem zabavišče s svojim vedno bolj pestrim zabavnim parkom in raznimi atrakcijami. Dan sproščena, ki se ga že dolgo prej veseli staro in mlado ter ga posebno mladina težko pričakuje, ko si nadeja vsakovrstnih zanimivosti in spremembe v vsakdanjem življenju. Tako pričakujemo, da bo tudi letošnji sejem zadovoljil vse, ki bodo namerili svoje korake, še bolj pa svoja vozila dne 5. in 6. septembra v Pliberk, če bo v teh dnevih naklonjeno ugodno poznoletno vreme.

Pa tudi naše društvene knjižnice so igrale in morajo tudi v bodoče igrati pomembno vlogo pri izobraževanju zlasti našega podeželskega ljudstva. Naloga knjižničarja je torej velika ter odgovorna

Svetovni kongres za zaščito otrok v Zagrebu

Te dni se odvija v Zagrebu svetovni kongres za zaščito otrok, ki se je začel 30. avgusta in kateremu prisostvuje 600 delegatov iz vsega sveta. Od evropskih držav so po delegatih zastopane Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Francija, Grčija, Holandska, Italija, Jugoslavija, Norveška, Švedska, Švica, Svobodno tržaško ozemlje, Velika Britanija in Zapadna Nemčija, iz ostalega sveta pa so prispeli delegati Avstralije, Burme, Indije, Indonezije, Izraela, Japonske, Kanade, Koreje, Libanona, Maroka, Mehike, Sirije, Tajlandije, Venecuele in Združenih držav Amerike. Najmočnejše so delegacije Jugoslavije, Švice, Francije, Velike Britanije in Zapadne Nemčije.

Iz Avstrije je na kongresu navzoč poleg nadaljnjih treh zastopnikov tudi namestnik deželnega glavarja Koroške Krašnje, ki je bil izvoljen v prezidij kongresa.

Razen nacionalnih zastopnikov se udeležujejo zagrebškega kongresa tudi delegati najvišjih mednarodnih forumov, ki ko kakorkoli povezani z Mednarodno

in se ji mora posvetiti z vso resnostjo in ljubeznijo. Ko se bližamo jesenskimi mesecem in bo kaj kmalu napočil tudi čas, ko bomo spet lažje sedeli pri knjigi, bo postalo živahno v naših društvenih knjižnicah, kjer bomo že zdaj začeli brisati prah, ki se je nabral čez poletje ter pripravili knjižne zaklade, da bodo dostopni vsakomur, ki se jih bo hotel poslužiti.

unijo za zaščito otrok. Tako so zastopane OZN, UNESCO, UNICEF, Svetovna zdravstvena organizacija, Svetovna organizacija Rdečega križa, Mednarodni otroški center v Parizu itd.

Otvoritvi kongresa je prisostvoval tudi predsednik FLRJ maršal Tito in je imel pozdravni govor, v katerem je naglasil, da je skrb za otroke odločilnega pomena za življenjsko moč in obstoj narodov.

Nekaj dni poprej je zasedal Generalni svet Mednarodne unije za zaščito otrok, ki je pripravil resolucijo, da jo predloži kongresu. Resolucija vsebuje smernice za nadaljnje delo Mednarodne unije na osnovi poročil, ki so jih podali posamezni predstavniki Generalnega sveta.

Na čast svetovnemu kongresu za zaščito otrok je bila že minuli teden v Zagrebu odprta razstava otroških risb iz celega sveta pod naslovom »Moj rojstni kraj«. Otvoritve razstave so se udeležili številni javni in kulturni delavci iz Zagreba ter posameznih republik FLRJ in delegati kongresa.

ko iz cementa Figo Johan. Gozdne sadeže odkupuje v vsaki množini tvrdka Meders' Nachfolger, katera je po svojem podjetnem poslovanju Erichom Fritzom izplačala za gozdne samorastne sadeže okoliškim kmetom že ogromne vsote. Blazinjenje vsakovrstnih v to stroko spadajočih predmetov izvaja točno in solidno Gebauer Robert. Kdor bo za tesarska dela pri gradnjah naročil mojstra Ignacija Korena, bo lahko zadovoljen in njegovega dela vesel. Kmetje so zadovoljni z lesnimi kupčijami s staro znano tvrdko Reiter.

Kdor pa hoče izbiro neštete blaga in proizvodov iz vseh področij tehnike, tekstilije, galanterije itd. se bo podal po sejmu v Dobrolo ves v trgovino France Rutar, zadovoljen bo in mu bo ostal zvest kupec. Domače podjetje Janez Lomšek v Št. Lipšu pri Dobroli vesi postreže po ugodnih pogojih z gospodarskimi stroji, motornimi in navadnimi kolesi in drugim tehničnim materialom.

Kmetje pliberške okolice in iz Podjune! V samopomoči je uspeh. Vaše trgovine so Kmečke gospodarske zadruge, ki vam dobavljajo vse potrebščine po najugodnejših pogojih.

V lepih jesenskih nedeljah po sejmu pa se bomo še lahko oddahnil ob Klopinski jezeru v hotelu »Obir«, ki obratuje tudi po sezoni.

Dr. Mirko Rupel:

SLOVENSKI JEZIK

Glagolske vrste

Zaradi preglednosti delimo priponske glagole po nedoločniški priponi v šest vrst; te so:

1. vrsta brez nedoločniške pripone —: tres-ti
2. „ z nedoločniško pripono ni: su-ni-ti
3. „ z nedoločniško pripono e: vid-e-ti
4. „ z nedoločniško pripono i: hval-i-ti
5. „ z nedoločniško pripono a: del-a-ti
6. „ z nedoločniško pripono ova: kup-ova-ti

I. vrsta: brez pripone

Po tem, kako se končuje podstava, delimo to vrsto v razrede:

1. Sičniški razred; podstava se končuje na sičnike s ali z: nes-ti, nes-e-m; les-ti, (iz lez-ti), lez-e-m.

Tu naj opozorimo, da se trpnoprotekli deležnik dela z obrazilom -en, torej prenes-en, pomolz-en (ne: prenešen, pomolžen).

2. Zobniški razred; podstava se končuje na zobnika t ali d: gnes-ti (iz gnet-ti), gnet-e-m; ples-ti (iz plet-ti), plet-e-m; ses-ti (iz sed-ti), sed-e-m; kras-ti (iz krad-ti), krad-e-m; gos-ti (iz god-ti), god-e-m. Končna soglasnika podstave t in d nista vidna v nedoločniku, ker se po glasovnih zakonih pred t spreminjata v s.

Sem gre tudi glagol iti, idem, grem, gredoč, žel, prišedši. Njegove oblike so iz različnih korenov (id-, gred-, šed-). Zloženska je najti (iz na-iti), ki ima opisni deležnik našel (ne: najdel).

Glagol rasti ima v sedanjiku ristem ali rasem, v opisnem deležniku raste ali rasel.

Pasti ima padel, padla in pal, pala; tako še cvetel, cvetela in cvetl, cvelâ; ukradel, ukradla in ukral, ukrala; plé-tel, plé-tla in plél, plé-la; métel, mé-tla in mël, mé-la.

Krajše oblike za 3. os. mn. évetó, pletó, gnetó so starejše.

3. Ustničniški razred; podstava se končuje na ustnike p, b, v: hropsti (iz hrop-ti), hrop-e-m; tepsti (iz tep-ti), tep-e-m; dolbsti (iz dolb-ti), dolb-e-m; zebsti (iz zeb-ti), zeb-e-m; skubsti (iz skub-ti) skub-e-m; plevi (iz plev-ti), plev-e-m. Med podstavo, končujočo se na -p ali -b, in obrazilom -ti se je razvil glas s.

Pravilno je samo skubsti, skubem, skubel, oskuben (ne: skubiti, skubim, skubil, oskubljen).

Sem gre tudi glagol sut i (iz sup-ti); v sedanjiku ima su-jem in sp-em.

4. Mehkonebniški razred; podstava se končuje na mehkonebnika k, g: péči (iz pek-ti), péčem (iz pek-em); réči, réčem; téči, téčem; léči (iz leg-ti), léžem (iz leg-em); stréči, stréčem; móči (iz mog-ti), móžem (iz mog-em) V nedoločniku sta kt in gt dala č, v sedanjiku pa je nastopilo mehčanje (k je dal č, g je dal ž).

Velednik se glasi: réči, péči, lézi, strizi; tu sta k in g pred i dala c in z.

5. Nosniški razred; podstava se končuje na nosnika n, m: napeti (iz nape-n-ti), napn-e-m (iz nape-n-e-m); žeti (iz žen-ti), žanjem (iz žan-je-m); ožeti (iz ožem-ti), ožmem (iz ožem-e-m); podobno še prijeti, vzeti, verjeti, vneti, zajeti.

Zapomniti si velja velednike: napni, začni, vzemi, ujemi, verjemi.

Trpni deležnik se končuje na -t: zaklet, požet, prijet, posnet itd.

6. Jezičniški razred; podstava se končuje na jezičnika r, l: umreti (iz umer-ti), umrem (iz umer-e-m); mleti (iz mel-ti), mel-je-m; podobno še dreti, derem; žreti, žrem; odpreti, odprem; zreti, zrem.

Trpni deležnik se končuje na -t (odrt, ocort, odprt, zmlet), le pri glagolu umreti ga nadomešča opisni deležnik umrl: umrle tovarišice ne bomo pozabili.

7. Samoglasniški razred; podstava se končuje na samoglasnike i, u, a, e: pi-ti, pi-je-m; skri-ti, skri-je-m; li-ti, li-je-m; gni-ti, gni-je-m; ču-ti, ču-je-m; obu-ti, obu-je-m; plu-ti, plu-je-m (ali plovem); rju-ti, rju-je-m (ali rjovem); zna-ti, znam (iz zna-je-m); de-ti, de-je-m (ali dem); sme-ti, smem (iz sme-je-m); vreti, vrem (iz vre-je-m); peti, pojem.

Trpni deležniki so na -t: zvit, skrit, prečuta noč, obut, razodet itd. Glagoli na -a imajo -n: znan, prestan. Pri neprehodnih glagolih uporabljamo namesto tega deležnika deležnik -l: nastala škoda, uspela prireditve, vrela voda, ostali žalujoci.

V veledniku pišemo čujte, znajte, vijte (nastalo iz ču-i-te, zna-i-te, vi-i-te).

(Dalje)

KOLEDAR

Petek, 3. september: Doroteja
Sobota, 4. september: Rozalija
Nedelja, 5. september: Lavrencij
Ponedeljek, 6. september: Caharija
Torek, 7. september: Marko
Sreda, 8. september: Roj. M. D.
Četrtek, 9. september: Peter Kl.

SPOMINSKI DNEVI

3. 9. 1792 Janičarji zavzeli Beograd — 1891 Izšla prva številka „Ameriškega Slovenca“, prvega slovenskega lista v Ameriki — 1939 Anglija in Francija sta napovedali Nemčiji vojno.
4. 9. 1834 Rojen v Ljubljani pisatelj Fran Erjavec — 1851 Rojen na Brdu pri Lukovici pisatelj Janko Kersnik — 1870 Proglašena tretja francoska republika.
5. 9. 1843 Izšle Bleiweisove „Novice“.
6. 9. 1638 Avstrija je prvič zasedla Beograd in ga obdržala do 1690 — 1810 V veliki bitki pri Varvarinskem polju so Srbi premagali Turke — 1944 Pohorski odred je osvobodil iz nemškega transporta 622 angleških vojnih ujetnikov.
7. 9. 1848 V Avstriji sprejeta zemljiška odveza — tlaka in desetina odpravljena.
8. 9. 1841 Rojen češki skladatelj Anton Dvoržak — 1807 Začetek svetovnega kongresa „Svobodne misli“ v Pragi. Od 2.500 udeležencev je bilo 12 Slovencev, v častnem predsedstvu pa pesnik Anton Aškerc — 1900 Rojen Miha Marinko — 1943 Kapitulacija Italije.
9. 9. 1782 Rojen slovenski slikar Matevž Langus — 1828 Rojen v Jasni Poljani pisatelj Nikolajevič Tolstoj — 1943 Po kapitulaciji Italije nemška vojska zasedla Ljubljano.

Št. Jakob v Rožu

Preteklo nedeljo je bilo vreme končno toliko ugodno, da se je po dvakratni preložitvi mogla vršiti prireditev v počastitev 60-letnice domačega pevskega zbora »Rožica«. Zbor ima za seboj že kar pestro zgodovino in ga lahko prištevamo med najstarejše slovenske zборе na Koroškem. Z leta 1902 je gostoval na ozemlju sedanje Slovenije, kmalu po prvi svetovni vojni pa tudi v ljubljanskem radiu.

Na nedeljski prireditvi, so nastopili poleg domačega zbora še pevci iz Rožeka in Loč ter solista Miro Kernjak iz Trebinje in Branko iz Ljubljane, so zapeli nekaj pesmi tudi pevci iz Gorice, ki so se na svojem izletu po Koroški ustavili tudi v Št. Jakobu. Šentjakovski pevci so pod vodstvom skladatelja in nekdanjega dirigenta tega zbora Francija Rauterja zapeli najprej svoj tradicionalni moto: Mili glas slovenske pesmi v Rožu vekomaj naj doni! Šimej Martinjak pa je v kratkih besedah nakazal razvoj zbora, v katerem aktivno sodelujeta izmed prvih članov še danes dva.

Naš izlet na Gorenjsko

Vedno spet si iščejo bratje pot do svojih bratov in ni čudno, da tudi nas koroške Slovence prav tako vleče na jug, kakor naše južne brate na sever — k nam. Mnogo je vezi, ki nas vežejo med seboj, četudi nas loči — toda le na zunaj vidno — meja na Kavrankah. Slovenci smo tu in onstran meje. Skupna nam je kri, skupna kultura in zgodovina nas povezujeja v nerazdružljivo celoto.

To je vsekakor tudi izpričeval naš nedeljski izlet, ki ga je priredilo SPD Borovlje za svoje člane in za ljudi iz borovljske okolice. Nismo si šli ogledovat samo gorenjsko okolico, niti nismo iskali samo drugega zraka za Karavankami. Tudi globlji cilj nas je navdajal, ko smo se podali na pot.

Še komaj smo prekoračili mejo in se spustili po vrtoglavih vijugah ljubeljske ceste do Svete Ane ali južnega Podlublja, že smo obstali pred nedavno odkritim spomenikom v spomin žrtvam fašističnega divjanja, ki stoji tik ob cesti v opomin vsem, ki tod potujejo mimo. V čast ubitim iz koncentracijskega taborišča pod Ljubeljem, katerega jetniki so v neizmer- niharjih naporih s svojo krvjo gradili zdaj skoraj že izgotovljeni predor skozi Ljubelj, je postavljen.

Dalje je šla naša pot mimo Brezij, kjer smo se prav tako ustavili za hip, da si ogledamo znamenito romarsko cerkev. Bila

Po naši zemlji

To in ono iz Borovelj

Na vsakoletnem semnju, ki je meseca avgusta, je v Borovljah ljudska veselica. Tudi letos je že v soboto popoldne dala godba na pihala prazniku uvod in igrala po Borovljah že tradicionalne podoknice. Pranganje je bilo kot običajno ob pokanju možnarjev, godbe in petja na Doleh pri spominski kapelici »Silbernagelna«. Številne stojnice sladkarij, blaga in celo emajlirane posode so dale dnevu sejmski značaj. Na popoldne, zvečer in pozno v noč so se zavrteli v plesu, praznično oblečeni in so še z rajanjem drugi dan Borovčiči pokazali, da še držijo na svoj »ta plavi ponedeljek«.

Prav to žegnanje, ki je v najlepših poletnih dnevih, je povod, da obišče domovino veliko število Borovčičev, ki so razškrpjeni izven občine ali celo izven državnih meja. Tako se snidejo znanci iz prejšnjih dni in je dovolj pogovora o novostih, ker le ti, ki imajo še prejšnjo obliko v spominu, ostreje zapazijo spremembe, dočim se te domačinu le bolj polagoma razodevajo. Najbolj zrastle so Borovlje na Dobravi, z Medborovnico ni več ločitve in povezava je tudi že po pokopališki cesti z Dolami. Obisk novega pokopališča potrди, da so Borovlje narastle, saj je najbližja prostornina starega pokopališča pokrita z grobovi in se vidi kolikovo v teh še ne polnih treh letih »znancev že zasula je lopata« in da z večanjem mesta tudi smrt pohiteva in ne prizanaša ne mladim in ne starim. Tako sta med drugimi sveži grobovi enoletnega otroka družine Wutte in nam znanega Vajvode Toneja, nekdanjega pevca moškega in mešanega zbora slov. pev. društva Borovlje in Sušnigovega kvinteta, imenovanega po baritonistu Sušnig Jozeju Žavru, ki je umrl v Dachau-u. Četudi po drugi svetovni vojni ni več pel, ker je bil zaposlen v Celovcu pri deželni vladi in hiral na dolgotrajni neozdravljivi boleznii, so se slovenski pevci oddolžili spominu pevca, ki so mu bile ljubke slovenske pesmi — on jih je res občuteno prepeval — in mu zapeli po ceremonijah v hali novega pokopališča donečo »Nad zvezdami« in pri odprtem grobu »Oj, zbogom dragi ti«. Sočustvujemo z družino Vajvoda, ki je s Tonejem izgubila že tretjega sina.

Ko je bilo novo pokopališče zgrajeno, je občina Borovlje določila, da bo prvi pokopan z vsemi slavnostmi na občinske stroške. In glej, minevali so tedni in tedni ter primerilo se je, da je morala občina iz svoje srede napraviti začetek, ko je umrl občinski uradnik More.

je napolnjena in brali so svete maše. Ni bilo tam muzeja.

Odpotovali smo nato v kraj, ki je prepojen s krvjo najboljših sinov in hčera našega naroda in zaznamovan s trpljenjem tisočev in tisočev zvestih tovarišev — v Begunje. Romali smo tja gor proti gramozni jami, po poti, ki jo je — ni še tako dolgo tega — prehodil zadnjič marsikateri slovenski rodoljub. Obstali smo pred številom kamenitih spomenikov, ki tiho spominjajo na neuklonljive junake, ki so padli pod streli svojih rabljev in dali svoje življenje za svoj narod in svojo zvest. Zatopili smo se v neme misli in počastili njihov spomin z molkom spoštovanja. Spregovoril nam je naš tovariš Tone in recitiral Kajuhovo »Pesem talcev«:

»Le nikar ne jočite za nami,
žene, matere, dekleta,
jutri pademo v gramozni jami,
kakor zvesta, hrabra četa...«

Pevski zbor SPD Borovlje pa je zapel junakom pozdrav Koroške: »Nmaz čriez izaro...«

Odšli smo težkih src in se napotili v Vrbo, v rojstno vas, na rojstni dom največjega slovenskega poeta in vidca — Franceta Prešerna —, ki je zapisal pesem, ki objame ves svobodoljubni svet: »Žive naj vsi narodi...« — Da bi pognala kal njena misel povsod, nikjer več ne bi umirali ljudje pod nasiljem. Tudi tukaj je za-

pel naš pevski zbor — Prešernovo: »Luna sije...« in s tem počastil velikana, katerega duh danes še vedno vodi in usmerja misli njegovega naroda.

Nato pa je držala pot na Blejsko jezero, odkoder smo po kratkem odmoru — ki ga je zahteval opoldanski čas — usmerili naše potovanje proti zadnji točki našega izleta — na Bohinjsko jezero in k slapu Savice.

To prekrasno doživetje divje narave, ki smo ga uživali ob pogledu na padajoče vode mogočnega slapa — marsikdo se je gotovo spomnil velike Prešernove pesnitve »Krst pri Savici« —, ki je hkrati zibelka velike jugoslovanske reke, je zaključilo spored našega izleta in počasi smo se vračali spet domov. Mimo samotnega, od človeške roke še nedotaknjene Bohinjskega jezera, okoli živahno razigrane obale Blejskega jezera, v katerem so se poigravali v srebrnem lesketanju od prejšnjega dežja umiti prameni večernega sonca in slikali gozd in trato na dnu globine, proti goram, ki leže tam za Tržičem.

Kotmara ves

Priljubljenega in zavednega mladega para poroko smo obhajali minulo nedeljo. Zvestobo za vse življenje sta si pri poročnih obredih obljubila ženin Štingler Ferdi, kmet v Vesavi in nevesta Oprisnik Zofi, hčerka predsednika našega SPD »Gorjanci«, p. d. Gvažarja. Ferdi je bil vedno zaveden značaj ter se je med vojno boril tudi kot partizan za prostost svojega ljudstva in za zmago nad nacističnim nasiljem v korist vseh svobodoljubnih narodov. Tudi nevesta Zofi je bila kot članica zavedne slovenske družine med vojno izseljena ter je morala že zelo mlada prenašati težko življenje pregnanstva v tujini. Po povratku v domovino je bila marljiva prosvetna delavka, vneta pevka in požrtvovalna igralka. Taka bosta oba, kakor smo prepričani, ostala tudi v svojem novem razdobju življenja. Zvesta sebi in svojemu ljudstvu bosta v teh vzorih vzgajala tudi svoj naraščaj.

Prijetna, vesela in domača svatovščina je bila na nevestinem domu pri Gvažarju. Gostje z ženinom in nevesto v sredi, so se dobro imeli, mnogo je bilo petja in vsakovrstne druge zabave. SPD »Gorjanci« je podarilo nevesti za njeno sodelovanje lepo poročno darilo. Iskreno čestitamo!

Komelj pri Pliberku

Mala štiriletna Marjetica, hčerka Valentina Podgornika na Komlju, se je smrtno ponesrečila. V trenutku, ko ni nihče zapazil, je padla v jamo sveže gašenega apna. Pri tem je otrok utrpel tako težke opekline na rokah in nogah, da je nesrečna deklica drugi dan poškodbam podlegla. Soseščina iskreno sočustvuje s težko prizadeto družino.

26. septembra gremo na Brnco

Ob podpori Slovenske prosvetne zveze in Zveze slovenskih zadrug v Celovcu priredi Slovenska kmečka zveza v nedeljo, 26. septembra pri Prangerju v Zmoticah pri Brnci

Ziljski kmečki dan

Ziljski kmečki dan bo prikaz življenja in kmetovanja ziljskega kmečkega ljudstva in bo obsegal:

razstavo najboljših ziljske živine in konj

z ocenjevanjem živali in nagrajevanjem najboljših rejcev, ki bodo razstavljali;

poljedelsko razstavo

ki bo pokazala sliko rastlinske proizvodnje v Zilji, kakor tudi najnovejša dognanja

pri izbiri sort, gnojenja in gostote setve,

pri zatiranju boleznii in škodljivcev rastlin,

pri obdelavi zemlje ter pri pocenitvi in olajšavi poljskega dela.

Sodobno poljedelsko orodje za naše kmetije, predvsem pa Steyrjev agrarni sistem bo pokazala kmetijska šola Podravlje, ki bo dala tudi pregled svoje poskusne in opazovalne postaje.

Na ziljskem kmečkem dnevu bo vsakdo lahko spoznal

gospodarsko - socialno sliko ziljskega kmetijstva

in potegnil zase in za soseščino koristne zaključke,

dejavnost Zveze slovenskih zadrug

in letošnji sadni izbor drevesnice dipl. ing. Marka Polcerja, ki bo razstavljaj in sprejemal naročila.

Na ziljskem kmečkem dnevu pa nas bo zadivila tudi naša pesem, ki jo bo posredoval

pevski in tamburaški koncert

pri katerem bodo sodelovali slovenski zbori širom naše dežele.

Manjkalo tudi ne bo znamenito

ziljsko štehanje

in ljudsko rajanje s številnimi vložki in veselimi presenečenji.

Nihče naj ne zamudi te izredno lepe prilike, ki bo koristno lahko povezal s prijatnim.

Cisti dobiček prireditve gre v prid kmetijske šole v Podravljah.

Koviče — Zgornja Vesca

Nenadoma je posegla bela žena v krog Foltanove družine v Kovičah ter pretrgala nit življenja materi Barbari Einspieler. Tudi naš list naj posveti spominu te matere par vrstic. Od svoje mladosti do večernih dni njenega življenja se je požrtvovalno zanimala za naše organizacije ter v njih in za nje tudi delovala in žrtvovala. Kadarkoli jo je klicala narodna dolžnost, je vedno stala v naših vrstah in se ni ustrašila ne zaprek in ne nasprotovanja. Dokler ji je še bolj dopuščal vid, je rada čitala naše knjige in časopise. Tudi »Slovenski vestnik« ji je bil prijatelj in svetovalec. Lahko rečemo, da je bila rajna Foltanova mati res vredna potomka onih Einspielerjev iz Sveč, ki so bili svojčas našemu slovenskemu narodu na Koroškem vodniki in buditelji. Naj bo tukaj rajni Foltanovi materi izrečena prisrčna zahvala za njeno vztrajnost in značajnost v borbi, katero je bojevala s svojim narodom, za njega življenjsko pravo.

Veliko je bilo število žalnih gostov, ki so rajno mater spremili na pokopališče bilčovske farne cerkve. Pevski zbor se je z žalno pesmijo poslovil od rajne, ganljiv poslovilni govor pa ji je posvetil g. župnik Stich.

Naj bo rajni domača zemlja lahka, vsem preostalim pa naše iskreno sožalje!

Celovec

Minulo soboto sta se poročila Milica Samonikova iz Št. Jakoba v R., knjigovodkinja pri Zvezi slovenskih zadrug v Celovcu, in ing. Rudi Stornik, nameščene pri vodno gradbenem uradu v Velikovcu. Vrlemu mlademu paru iskrene čestitke!

Kako je maček vrabce hranil

Josip Stritar:

UGANKE

V vremenu lepem brez prahu je, brez blata cesta, ko dežuje.

(Rimska cesta)

Z drevesa priletelo, peroti ni imelo.

(List)

Kakor vile spredi, debel sod na sredi, kad ima metlô, kaj je to?

(Kraja)

Zobé strahovite ima, a gristi, zobati ne zna.

(Brama)

Nimam nog in vendar tukam sem in tja, da se praši; grizem, grizem, da pregrizem klado z ostrimi zobmi.

(Zaga)

Dan na dan grem čez morje, pa ne zmočim si nogé.

(Sonce)

Maček je videl, da njegov gospodar re- di svinje, pa si je mislil, da bi mogel tudi sam gojiti kako živino. No, si je dejal, tudi brez hleva bo šlo. Že so se mu cedile slinice ob misli na masten zalogaj, ki bo ga sam pripravil.

Gre v hram, kjer je stala skrinja z

zrnjem. Vzame iz skrinje zrnje, ga potre- se po zemlji in kliče vrabce:

»Od slej vas bom hranil jaz. Le poča- kajte, da odide druga živina z dvorišča, pa vam bom dal zrnja. Če lahko moj gos- podar hrani svinje, bom tudi jaz vam lahko dal kako pest priboljška. Videli bo- ste, da nisem hudoben, kakor pripovedu- jejo o meni.«

Tako si je maček izmislil lepo vabo. Vrabci res niso stradali sladkega zrnja,

toda niti eden ni zletel na zemljo, dokler ji bil maček kje v bližini.

»Veš, dragi maček, mi se pri jedi vedno prerekamo, pa nas je sram, da bi nas slišal, zato vedno počakamo, da odideš,« so dejali vrabci mačku.

Maček pa je dobro vedel zakaj delajo tako, pa jih je pustil pri miru, saj je vedel, da bodo nekega dne prav lepo rejeni in tedaj bo zanj pravi trenutek. Obnašal se je, kakor da se sploh ne meni za vrabce. Vrabci so pazili na vsak mačkov gib in ko so videli, da se ne meni za nje, so prileteli na dvorišče. Toda ob vsakem zrnju so se ogledovali na vse strani, da bi videli kaj dela njihov hranitelj. Čim so zagledali, da je maček kje v bližini, so že zleteli na najbližnjo vejo.

Anton Polenec:

ČUDNO SREČANJE

Poletje se je že nagibalo h koncu. Trav- niki so že drugič izgubili cvetočo odejo.

Tisti dan je bilo zelo soparno in ko je nastopila noč, se kar ni hotelo shladiti. — Čirikanje kobilic je bilo čuti z vseh strani. Nebo se je pooblačilo, tako da je mesec le tu in tam posvetil skozi oblake.

Ko se je dobro stemnilo, je izpod gr- movja pristopical jež. Ves dan je prespal v toplem mehkem ležišču. Izpod bo- dičaste obleke so gledale kratke nožice in glavica, obrasla z rjavkastosivo dlako in s temnimi živimi očmi in vlažnim tem- nim smrčkom. Ko je sedaj šel preko po- seke, je imel nos neprestano pri tleh in vohal na vse strani. Ko je prišel mimo hrastovega parobka, je naletel na rogača. Kleščman se mu je postavil v bran in raz- prl na široko čeljusti, roge. Toda že so zgrabili ostri ježevi zobje. Glava s klešča- mi je mimogrede odletela, ostalo telo pa je, razen kril, jež hitro pohrustal in spet šel dalje.

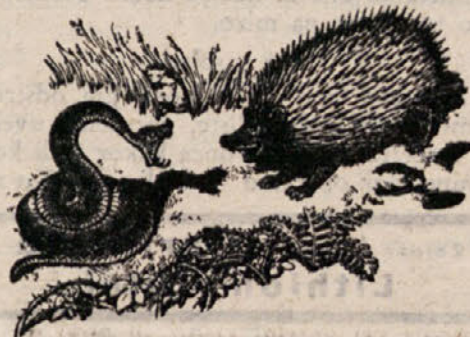
Nenadoma pa je zaslišal od daleč rahel šum. Obstal je. Bodice, ki so bile prej kot počesane, so se naježile. Glavo je obrnil v smer, odkoder je prihajal šum. Napravil je še nekaj korakov in med suho travo se je prikazal — gad. Prav tedaj je tudi me- sec pogledal izza oblakov in sijal na ta dva nočna lovca. Tudi gad je zvečer lazil okrog in iskal hrane, čez dan pa se je grel na poseki. Jež je planil proti kačji glavi, toda gad je v hipu zvil vrat in v nasled- njem že usekah v mehke ježev nosek. Ta- ko se je jež prvič srečal s trupeno kačo. Takega »pozdrava« ni pričakoval in kot

Tako je maček hranil in hranil vrabce in ko je videl, da so že dovolj debeli, jim je rekel:

»Gostje moji, zakaj še vedno bežite pred menoj? Poglejte, kako ste prašni. pridite, da vam očistim perje. Tudi moj gospodar vedno čisti svinje in jaz nočem biti slabši od njega. Sami ste videli, da se svinje gospodarja prav nič ne bojijo, ka- dar jih gladi.«

»Ej, dragi maček,« so dejali nekateri starejši vrabci, »če bi svinje vedele zakaj jih gospodar tako dobro hrani, gladi in čisti, bi ga marsikatera zgrabila za roko. Počakale bi, da bi se dobro zdebile, po- tem pa bi zbežale od njega. Le škoda, da svinje nimajo peroti in vsaj toliko pa- meti kot mi.«

da se je zjezil, je nasršil bodice ter napa- del znova, kot da se ni nič zgodilo. Gad je spet usekal, toda sedaj v bodice, tako, da si je ranil usta do krvi. Ko se je stru- penka kača spet pripravila za nov ugriz, so jo zgrabili za glavo ostri ježevi zobje. Močno gadovo telo se je zvijalo in opleta-

lo, toda jež je dobro držal velik plen. Gla- vo z zobmi in trupom vred je mimogre- de pospravil. Dolgo se je še mastil s kačo. Polovico jo je pojedel to noč.

Nekaj časa je še lazil okrog, potem pa si je spet poiskal mehko ležišče pod grmom, se zvil v klobčič in mirno zaspal. Nosek mu je res malo zatekel, mogoče sta ga ranici tudi skeleli, toda, ko je neke no- či spet naletel na trupeno kačo, je poje- del tudi to.

Hotel-penzion „Obir“

Wulef Jožet, Klopinj

Obiščite restavracijo in kopališče, odprto tudi po sezoni

Južnokoroška gospodarska zadruga v Sinči vesi

dobavlja po najnižjih cenah kmetij- ske stroje in orodje, umetna gnojila, semensko žito, krmila vseh vrst.

Kmetje, sklepajte vaše kupčije z

Južnokoroško gospodarsko zadrugo v Sinči vesi

Vse gospodarske stroje - kolesa šivalne stroje - motorna kolesa pralne stroje - radioaparate in elek- trični material po ugodnih pogojih pri

Johan Lomšek

ŠT. LIPŠ

pošta Dobrla ves — Eberndorf

Kako so se zajci smejali

Nekoč so se zbrali vsi zajci pod eno smreko, da bi se pogovorili, kako naj zboljšajo svoje življenje. Vsak je tožil o svojih težavah.

»Poglejte, ljubi moji zajci,« dé največji med njimi, »vedno se koga bojimo, nas se pa nihče ne boji! Vsi so nam že sovraž- niki in ne vemo več kam naj se skrijemo, da ohranimo v življenju vsaj zarod. In nobenega upanja ni, da bi se kaj izbolj- šalo. Še slabše bo. Vsako ščene se že po- ganja za nami. Brž ko nas kdo zagleda, že vpije: »Glejte, zajec!« Bolje bi bilo, da gremo vsi skupaj v reko in se utopimo. Saj moramo tako umreti!«

Zajci privolijo in v veliki gruči stečejo k reki. Ob reki se je ravno pasla čreda ovac. Ko ovce zaslišijo topotanje zajčjih nog, se prestrašijo in zbežljajo. Pastir in pes pa stečeta za njimi.

Ko zajci to vidijo, od začudenja kar ostrmijo, potem bušijo v smeh. Vendar se je našel nekdo, ki se tudi njih boji in beži pred njimi! Tako so se smejali, da so jim ustnice počile. Od takrat imajo zajci počeno ustnico. Da bi se pa utopili jim še na misel ne pride več.

»Mara,« je vprašal kolikor mogoče mirno, »kaj ti ni prav? Za svoj god si bila zadnjič vesela, tedaj mogoče celo preveč,« je previdno in naglo vstavil, »odlej pa je težko dobiti od tebe lepo besedo. Kaj ti je, Mara?«

Mara je obstala ob oknu, kakor jo je Munda zalotil. Med moževimi besedami se je živo spomnila vsega, kar se je zgo- dilo zadnji čas. Rahlo se je nasmehnila in odgovorila:

»Kaj bi mi naj bilo? Nič mi ni!« In ka- kor v obrambo za vse, kar je že in kar bo lepega še doživela, so ji prišle besede same na usta. »Dolga mi je po ljudeh. Prej sem bila vsa leta po ves dan v trgo- vini, samo med ljudmi, zdaj že skoraj le- to dni nikamor ne grem. Ali nisi tudi ti preveč doma?«

»Res,« se je Munda zadovoljen oprijel njenih besed, preveč tičiva doma, prej smo se vsako soboto sestajali pri Kosu, zdaj pridem komaj vsak mesec enkrat med svoje stare znance in odjemalce. Tu- di drugam bi moral, moje vino kupuje- jo.« Spomnil se je, kako je bilo pred leti, ko se njegova prva žena ni marala niti ganiti iz hiše, njega pa ni strpelo doma. Seveda, je spoznaval dalje, ko bi imela Mara otroka, bi bilo vse drugače, toda otroka najbrže ne bo, če ga dotlej ni bilo, zato bo moral svoji mladi ženi najti raz- vedrilo. Olajšan se je dvignil. »Pojdiva zdaj k mizarju, zvečer pa bova šla h Ko- su.«

Mara je šla; zavedala se je, da drugega tudi ne more, dokler se s Slaparjem ne dogovorita o vsem. Ko sta z Mundom iz- birala spalnico, se ji je ukradel okoli ust prezirljiv nasmeh, češ ko bodo te poste- lje gotove, ko bo stala ta velika omara v novi hiši, ne bo tam Mare. Ni vedela, kje bo tedaj, toda prepričana je bila, da na novih posteljah z Mundom ne bo spala.

Zvečer se je pri Kosu zbrala velika dru- žba. Večinoma trgovci in obrtniki. Mun- da in njegovo ženo so bučno pozdravili. Bilo je tako: kamor je sedel Munda, tam ni smel plačati nihče drugi, zato je Mun- da skrbno pazil, kam je sedel in si tudi ni nikoli izbral dolge mize ob stenah, kjer so sedeli majhni trgovci in obrtniki ter ljudje iz predmestja, marveč je sedel za eno okroglih miz sredi sobe. Tokrat je prisedel k Budji in dvema večjima trgo- vema. Pogovor je tekel o trgovini, o spo- rih med trgovci in obrtniki, o davkih, le tu in tam je padla beseda o Wagnerjevih napovedih na Vinskem vrhu, ki so še ved- no vznemirjale mesto. Može se vneto praznili kozarce, lica so jim rdela, besede so postajale glasnejše in hrupnejše. Kma- lu so opustili resne pogovore, bolj in bolj so dvorili Mari in blagovali Mundo, ker ima tako lepo in mlado ženo. Mundi so prijetno dele njihove besede. Dajal je za vino in začel vabiti znance od drugih miz. Prisegli so večji obrtniki. Toda Ma- ra se je čutila osamljena, vina se je komaj dotaknila, čeprav jo je za hipe obšlo, da

bi v njem utopila svoje zmedeno srce.

V pozni ponočni uri, ko so pri mizi že bolj govorili z rokami in kriki kakor z mirno in preudarno besedo, je prišla — kakor navadno ob takem času — večja družba gospode, med katero je Mara spo- znala Slaparja šele tedaj, ko je družba sed- la za dolgo mizo ob nasprotni steni. Sla- par je sedel tako, da ji je kazal hrbet, to- da iz njegovega glasu je spoznala, da je prav tako vinjen kakor vsa družba, v ka- teri so bili poleg advokata Zebe in agro- noma Belca še mestni župan, dva profes- sorja, lekarnar in dve, tri gospe. Najglas- nejši je bil Slapar. Vsak čas je vstal in go- voril. Družba ga je vneto poslušala. Go- voril je hrupno, vendar je Mara zaradi trušča pri svoji mizi ujela le posamezne besede, kakor: svoboda, demokracija, na- cija, nova Evropa in podobno. Bila je ne- strpna. Želela si je, da bi pogledal k njej; obenem se je bala srečanja z njim. Že na njen god je postal tako čuden, ko se je opil; ves rdeč je bil v obraz, oči so mu izstopile in z njo je govoril kakor s Ko- resko in ostalimi gosti.

Ko se je najmanj nadejala, se je Slapar obrnil proti njihovi mizi. Sprva je gledal nekam preko njih, šele čez nekaj trenu- kov so se njegove izbuljene oči ustavile na njej. Mari se je stisnilo srce. Ali je to Milan, njen postavni fant z visokim če- lom? Čigav je ta zabuhli obraz, ki se sve- ti kot Mundov, čigave so te izbuljene oči

Anton Ingolič:

Žeja

X

Kadar koli je Munda utegnil, je šel gle- dat, kako napreduje delo v njegovi novi hiši. Čim je krenil v Aškerčevo ulico, ki je sam ni več imenoval drugače kakor »Mundovo«, se je ustavil in se od daleč zagledal v prebeljeno pročelje. Potem se je ustavil vsakih deset korakov, dokler ni ponosno stopil v hišo, se razgledal po prostorih in se razgovarjal z obrtniki o vsaki malenkosti. Zadovoljen se je spet vrnil v sosednji ulico, kjer je imel v sta- rinski hiši stanovanje, pisarno in klet.

Kljub skrbem in delu je opazil, da se je njegova žena zadnji čas spremenila. Zdaj je bila tiha in vase zaprta, pa spet nena- vadno razigrana, hrupna, nestrpna. Da bi jo razvedril, jo je neke sobote povabil s seboj. »Mara, šla bova k mizarju,« ji je rekel, »da si naročiva novo pohištvo. Te- ga starega ne bova spravljala v novo hi- šo. Tam morava imeti že kaj boljšega.«

Mara ni kazala posebnega veselja, če- prav je, česar se je Munda še jasno spom- nil, pozimi dejala, da je skrajni čas, da si naročita novo, moderno pohištvo.

O najpogostejših kokoških boleznih

Kokoških bolezni je mnogo. Najpogostejše pa so pri kokoših boleznih, ki jih povzročajo črevesni zajedavci, dalje boleznih prebavil, ki so posledice pokvarjene hrane, protin, kuga, kolera, tuberkuloza in še druge.

Kokoši zaradi zajedavcev zelo trpe. Od zajedavcev napadene živali hirajo in hujšajo kljub dobremu teku in izdatni krmi, mlade živali pa zaostajajo v rasti. Zajedavci povzročajo pogosto tako hude bolezni, da obolelo kokoš lomijo krči, včasih celo tako hudo, da se žival meče po tleh. Tudi, če kokoš šepa, je to največkrat znak, da so jo napadli črevesni zajedavci. Posebno hude bolezni trpi žival, če je glistava ali ima trakuljo.

Zajedavce moramo pregnati neprestano. Če pri kokoših ne pazimo na snago in jih imamo razen tega še na tesnem, jih bodo zajedavci napadli slej ko prej. Tem bolj moramo skrbeti pri kokoših, če so po zajedavcih že napadene. Proti črevesnim zajedavcem lahko pridajamo hrani tobakovega prahu. Pol dekagrama tobakovega prahu pomešamo s koruzno moko in to zmes posipamo na kilogram kuhanе pese. Istočasno, ko krmimo živali s tako krmo, očistimo kokošnjak in tekališče okoli njega. Predvsem odstranimo vse kokoške otrebke! Kokoši izpuščamo na čim obsežnejši prostor. Če je le mogoče, naj imajo neomejen izpust. — Zoper kožne zajedavce je uspešno sredstvo pantakon, to je 10% DDT. Posipamo ga živali pod perje, zlasti po vratu, pod peruti in pod rep, obenem pa tudi po kokošnjaku, najbolj na mesta, kamor se zajedavci najbolj vgnezdijo, to so špranje, grede in gnezda.

Zdravje živali varujemo s pravilno nego. Tudi za kugo obolevajo živali manj, če so odporne. Različni črevesni in kožni zajedavci pa živali izredno oslabe. In taka žival hitreje oboli ter tudi hitreje podleže različnim boleznim. Zato se pravi boriti proti zajedavcem, boriti se proti najrazličnejšim boleznim, tudi

KRALJICA ZDRAVILNIH VRELCEV pri obolenjih: žolca, jeter, želodca, dihalnih organov, kakor tudi pri stvarjanju peska in kamnov v ledvicah, žolčniku in mehurju, odlična pri gorečici

proti kugi! Kokoši krmimo torej s pravilno sestavljeno hrano. Z mehko kuhano hrano krmimo jim manj, čim več pa dajemo surove hrane. Zdravljenje na kugi obolelih živali zaenkrat še ni uspešno. Za kugo holne kokoši klavarno postajajo, dremljejo po kotih, imajo hudo drisko in roža ali greben jim močno pomodrita. Tarnajoči glasovi pa so znak navidezne, tako imenovane lažne kuge.

V rani mladosti so pri perutnini pogosto primeri bele griže. Piščanci se okužijo že v jajcih, ki so jih znesle bolne kokoši, ali pa se okužijo z otrebki na beli driski bolnih piščancev.

V starosti od dveh do osmih tednov obolevajo piščanci za kokcideozo. Tako bolni piščanci so zaspani in klavirni, imajo krvavo drisko in žalostno čivkajo ter povešajo peruti.

Spraševali se boste, kaj storiti, če žival oboli. Torej, obolelo kokoš takoj ločite od ostalih. To je potrebno zaradi zdravih živali, da se ne nalezijo, če je kokoš obolela za kako nalezljivo boleznijo. Potrebno pa je to tudi zaradi bolne kokoši same, ki mora imeti mir. Razen tega pa sploh ni primerno, da se bolna kokoš spreha vsepovsod in tako morda na široko trosi bolezenske klice. Nato je potrebno

poklicati živinozdravnika, ki najbolj zanesljivo ugotovi stanje in odredi vse potrebno. Če je stanje skrajno kritično, žival zakoljemo, da tako rešimo meso, če je užitzno (večinoma je užitzno), kar lahko tudi naknadno ugotovi živinozdravnik. Če poginejo živali zaradi nalezljive bolezni, tedaj jih moramo v celoti sežgati, da preprečimo vsako razširjenje povzročiteljev bolezni.

Kokoš potrebuje mnogo življenjskega prostora, zato ji moramo tega tudi preskrbeti. Če ima kokoš na razpolago obširen prostor, hodi po zdravih tleh, se utrjuje in naravno dodatno hrani. Povsod, kjer se živali gibljejo in počivajo ter prenočujejo, mora biti snažno. Red in snaga velja za ljudi in živali. Kokoši moramo prav tako negovati, kot se neguje vsako živo bitje. Čim bolj so kokoši utesnjene, čim bolj so omejevale vedno na isti prostor, tem večja mora biti skrb za snago in nego. Razen tega moramo kokoši pravilno krmiti. Hrana mora biti zadostna in raznovrstna. Samo zrnje ni

Nekaj solat za zimo in zgodnjo pomlad

Z manj znanimi solatami, ki jih bomo opisali, lahko znatno zvišamo količino vitaminov in rudninskih snovi v naši prehrani ter se tako izognemo raznim zdravstvenim nevarnostim, ki se rade pojavljajo v zgodnji pomladi zaradi nepravilne prehrane pozimi.

Solata iz surove pese

Surovo peso operemo, olupimo in tanko zrežemo ali naribamo in pokrijemo s pokrovko, na katero postavimo nekaj uteži. Tako jo pustimo eno uro. Nato ji primešamo olje in kis, jo dobro premešamo ter damo na mizo.

Por v solati

Zberemo lepe debele pore, jim odstranimo zunanje slabe liste, porežemo uvele in razcefrane listne konce kakor tudi korenine. Por operemo v mrzli vodi. Ko se

Železnokapelški **Carinthia Lithion** vreleci

posuši, ga zrežemo na prav tanke rezance, ki jih zabelimo z oljem in kisom, nato solimo in dobro premešamo. Solata naj stoji nekaj časa, nato jo ponudimo. Po okusu je mnogo milejša kakor čebula in jo prenesejo tudi občutljivejši želodci.

Korenje, repa in hren v solati

Vsakega vzamemo približno eno tretjino, hrena lahko nekoliko manj. Hren in korenje ostrgamo, repo tanko olupimo (hranljivejša je seveda neolupljena) nato

PRAKTIČNI NASVET

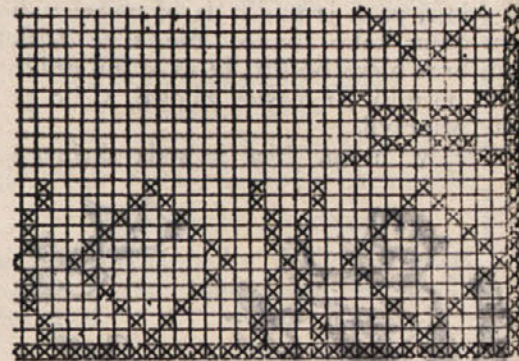
Če so jajca sveža se najlaže prepričamo tako, da jajce osvetlimo. Sveže jajce je čisto in prozorno, staro, izsušeno pa temnolisasto. Če pa damo jajca v vodo, plava staro na vrhu, sveže pa se potopi.

zadostno, toda brez zrnja pa prehrana tudi ni vredna. Kokoši, ki so slabo krmljene, so šibke, neodporne in rade obolevajo. Pravilno hranjene živali so odpornejše in če že obole, laže premagajo bolezni.

Vsa nega in ustrezna prehrana pa ne zadostujeta, če nimamo že početka zdrav rod. Zato moramo živali odbirati, neprestano odbirati. Začnemo že pri valilnih jajcih, pravzaprav že pri kokoši nesnici valilnih jajc. Le od krepkih plemenskih kokoši nasajamo jajca. Nato odbiramo piščance že v prvi dobi in dalje do dozorelosti. Ohranjamo samo najboljše živali, ki so krepko zrastle, ki so čvrste, odporne. In ko imamo odbrane živali, pazimo, da ne zanesemo tuje živali med nje. Če smo pa prinesli drugo kokoš, tedaj jo imejmo štirinajst dni posebej, da vidimo, če je zdrava, šele nato jo pridružimo ostalim. Nikakor tudi ne smemo trpeti, da bi se miši ali celo podgane sukale po krmilnikih. Taka golazen prinaša bolezen in lahko okuži zdravo rejho.

Ročna dela so lep in dragocen okras doma

Če rade šivate s križci, se boste morda odločile za tak vzorec za namizni prt. Na sredini prta je manjši kvadrat, sestavljen po objavljenem vzorčku. Isti vzorec sešijte tudi na robih. Če pa imate velik prt in seveda tudi dovolj potrpljenja in dovolj časa, hkrati pa tudi ve-

selja za vezenje, potem boste tale vzorec takole uporabile: Našile ga boste okoli in okoli prta ter počez in vzdolž, po sredini. Tako boste prt razdelile v štiri polja. V vsako teh polj pa boste našile še po en kvadrat. Sicer pa si lahko same izmislite še več kombinacij, z ozirom na to pač, kako velik je prt in kakšne oblike je. Barvo prejice lahko poljubno izberete, lahko šivate dvoštevno ali pa samo z enobarvno prejico.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Kako si pri naduhi bolnik pomaga brez zdravila

Naduh ali bronhialno astmo prištevamo k alergičnim boleznim. Alergija je preobčutljivost do nekaterih tvarin ali snovi. Alergične bolezni so na primer senske nahod, koprivnica po zauživanju jagod ali prijemanju nekaterih rastlin. Za naduh vemo, da izzove napad kak določen prah, poplesk stanovanja, obleka, kak hrana in podnosilci neke dražeče snovi, zaradi katere pride do napada nadu-

Naprodaj pri:
RUDOLF SIMONITSCH
Waagplatz 2 Borovlje — Ferlach Tel. 389
in pri vseh ostalih trgovcih

he. Bronhialna astma je krč v dušnikih, pri katerem je otežkočeno dihanje. Izdihi je pri nadušljivem bolniku podaljšani. Ne more pa zaradi tega tudi pravilno vdihati.

Zdravljenje naduhe je zasnovano na načelu, da z zdravili preprečimo ali ublažimo krč v dušnikih ali dihalnih mišicah prsnega koša. Zato dobiva bolnik tablete, kapljice, injekcije, inhalacije in celo posebne cigarete proti astmi. Bolnik se počasi svojemu zdravilu privadi. Tako opažamo, da se pojavi napad pri bolniku, ki je pozabil svoje zdravilo doma, da ga nima na sprehodu ali potovanju pri sebi.

Ze dolgo je znano, da vplivajo na napad

razne duševne motnje. Nadušljivi bolniki pogosto povedo, da so opazili hujše in daljše napade po kakih duševnih, čisto tudi neznatnih pretresljajih. Zato že nekaj časa poskušajo z vzgojo in pomirjevanjem vplivati na take bolnike.

Uspelo je doseči precej uspehov oziroma zboljšanj pri teh bolnikih. Najprej se morajo taki bolniki privaditi pravilnemu dihanju. To lahko dosežejo z dihalnimi vajami, enakomernim in globokim dihanjem. Bolnik si mora pridobiti zavest, da lahko napad prepreči ali skrajša, če se ne vznemirja in če pravilno in mirno diha.

Posledica napadov naduhe je krč dihalnih mišic. Te krče lahko bolnik sprost s masažo. Z njo ohrani tudi prožnost prsnega koša.

Taki ukrepi koristijo, ker se zmanjša pri vsakem bolniku uporaba zdravil. Večina zdravil proti naduhi vsebuje adrenalin. To zdravilo pa pri dolgi uporabi neugodno vpliva na srce in krvni obtok. Na splošno lahko rečemo, da je za telo koristen vsak ukrep, ki zmanjšuje količino rabljenih zdravil.

Bolnik sam bo pa tudi občutil znatno olajšanje, če bo mogel svoje težave in napade zmanjšati in si jih olajšati s preprostimi ukrepi.

in čigav je hrapav, skoraj surov smeh, s katerim je pristopil k njeni mizi?

»O, gospod Munda,« je vzklil Slapar, ko se je opotekel k mizi in ponudil Mundi roko. »Pozdravljeni! Veseli smo, a ne tako, kakor smo bili pri vas na Vinskem vrhu. Gospod Munda, vi znate postreči!«

Munda mu je segel v roko, zavračajoč njegovo hvalo; nato je Slapar ujel Marino roko in ves neroden pritisnil nanjo svoje vlažne ustnice.

»Gospa Mara, pozdravljeni!« je vzklil nil z onemoglim smehljajem. Zaradi njenih začudenih oči se je zmedel in samo še zajejljal: »Komisijo smo imeli, veliko komisijo, pa smo se ga navlekli.« A v trenutku je obmolknil, se obrnil in se molče odzibal k svoji družbi.

Ko so bili spet sami, je Mara opazila pred seboj polno čašo. Zaježalo jo je kakor že dolgo ne. Hlastno je segla po njej. Vino se je zasvetilo v luči. Ob robu so se drobne kapljice zasvetile kakor biseri. V dušku je izpraznila čašo.

»Tako je prav, gospa, ne pa kakor prej po kapljicah,« je vzklil nil Budja.

»Natočite mi! Šele zdaj sem spoznala, da ima Kos dobro vino,« se je Mara zasmejala, pogledala po omizju in zaklicala izzivalno. »Na zdravje! Eks!«

Čaše so se izpraznile.

Tudi Munda se je razveselil. Bilo mu je že nerodno, ker je bila tako tiha. Zbal se

je, da bi ljudje utegnili misliti, da ni več zadovoljna pri njem. »Mara, dobro je in ne bo ti škodilo,« jo je še vzpodbujal. »Pij ga, če ti diši!«

Mara je pila. Tretja čaša se je še lepše bleščala, vino je bilo zlate barve in je kakor olje steklo po žgočem grlu. Glasovi so dobili drugo barvo, tudi ljudje so postajali drugačni. Kakor bi legala nanje nevidna, mehka koprena. Da ne bi pila sama, je bodrila še druge. Bolj in bolj jo je prevzemala slast, da bi govorila in se smejala. Ni mogla več sedeti pri miru, vstala je. »Pijte, mojster Petelinc,« je govorila sosedu na levi, »lepo hišo ste nam sezidali. Take še nima naše mesto! Velika je, že od daleč jo vsakdo vidi. Vinc, napijmo našemu stavbeniku! Naj živi, a tudi najina hiša naj stoji sto in sto let!«

Izpili so.

»Tudi vas, gospod Orehek, naj Bog živi!« je nazdravila pleskarskemu mojstru preko mize. »Vi ste prebelili našo hišo zunaj in znotraj. Vsako soboto drugače, ta je kakor mah v gozdu, druga kakor zoreče žito, tretja kakor vrtnice. Katera je kakor vrtnice? Spalnica seveda! Hiša je lepa, v njej bodo prebivali srečni ljudje, Bog vas živi!«

Spet so se napolnile čaše. Munda je smehljaje gledal svojo ženo. Take je še ni videl. Mara pa je govorila. Morala je govoriti, morala je kričati, čeprav ni povedala tega, kar jo je težilo. »Tudi vas, go-

spod Rižnar, ne smem pozabiti, vi ste nam napravili okna in vrata. Okna so široka in visoka, da bo prišlo v hišo mnogo zraka in sonca. Aj, koliko sonca bo v njej! A vrata so ozka in nizka. Prav je tako, Saj v hiši bova živela samo midva z Mundom in ni treba, da bi k nama hodili drugi ljudje. Živela bova sama zase, srečna in zadovoljna. Ali ne, Vinc?« Položila je levico na ramena svojemu možu, ki je naglo segel po njej in jo pobožal s svojimi drhtečimi prsti. Mara je prešlo kakor srh, za hip se je zmedela, a že je nadaljevala. »Ni treba, da bi kdo hodil k nama. Samo vrata v trgovino boste napravili velika. Skoz nje bodo prihajali ljudje, prinašali bodo denar, odnašali pa blago, ki ga bo na kupe. Da, tako bo v naši hiši. Česa nama je še treba? Na zdravje gospodje!«

Morala se je oprijeti mize. Kakor skozi megljo je opazila, da so gostje pri dolgi mizi obrnjeni k njej in jo začudeni poslušajo. Tudi Milan. Ali nima še bolj izbuljenih oči kakor malo prej? Iskala je besed. Tedaj je zagledala v drugem kotu mizarja, pri katerem sta naročila pohištvo. »Gospod Lorbek, tudi vam moram napiti! Ali si nisva izbrala lepega in dragega pohištva? Pazite, da ga boste napravili prav takšnega kakor je v knjigi! Kako krasno so omare! V njih bom imela spravljene obleke, ki mi jih je Munda kupil in mi jih še bo. In kakšne so šele po-

stelje! Ali ima kdo takšne v Starem mestu? Gotovo jih nima. Ali ne? Saj sem vedela. Šele tedaj, ko bodo stale v rožnato pleskani spalnici in ko bo sijalo skozi široka okna svetlo sonce, skozi majhna vrata pa ne bo mogel nihče k nama, bom zares srečna. Na zdravje tistim časom! Živio!!«

Izpila je in treščila čašo ob tla. Mundo vo omizje se ni moglo znajti, gospoda za dolgo mizo je navdušeno zaploskala. Vsi hkrati so se dvignili in obstopili Mara.

»Živela gospa Mundova!«

»To je ogenj, to so besede! Na zdravje!«

»Munda, ti imaš ženo in pol!«

Munda se je izgubljal v čestitkah in krikih. Trkal je z županom, Zebom, profesorjema, obrtniki, trgovci, trkal je z vsemi in jih vabil k svoji mizi. Mara je poskotala Slaparja. Trečila je z njim, da je pljusnilo iz čaš.

»Na zdravje, gospod doktor! Jeseni bo naša hiša gotova! Zapomnite si, že jeseni! Do dna!«

Spet so zacingljale črepinje na tleh.

Kakor hitro so si novi gostje prinesli stole, se je Mara spet dvignila. Nekaj časa se je lovila, noge je niso več držale in roke so se ji hotele tresti, soba pa je nekakrat zaplesala okoli nje, zato se je še krepkeje oprijela mize.

(Se nadaljuje)

Kako in kaj bomo sejali?

Še v premali meri se pri nas upošteva setev s strojem. S strojno setvijo si pristoimo do 20% semena. Pri tem načinu pa nima samo vsaka rastlina pravilno odmerjen življenjski prostor, temveč pride tudi vsako zrno v isto globino. Vsled tega so dani boljši pogoji za rast in razvoj. Pri ročni setvi se zrnje izgubi v preveliki globini, lahko ostane tudi na površju, kjer nima možnosti, da bi se ukoreninilo. Zrnje pri ročni setvi je neenakomerno razdeljeno in ovira razvoj.

Količina semena je odvisna v veliki meri od časa setve. Pri rani setvi, ko ima rastlina dovolj časa za razrast, bomo porabili brez dvoma veliko manj semena kot pri pozni setvi. S strojem bi sejali pšenice okrog 160—180 kg na ha, rži pa približno 10% več. Pregosta setev, ki je pri nas še v navadi, ni priporočljiva, ker po gosti setvi primanjkuje rastlinam potrebni življenjski prostor in ostanejo zato slabotne.

Za dosego visokega pridelka bomo morali upoštevati vse te momente. V veliki meri pa poleg teh momentov vpliva na dober pridelek dobro seme. Le setev žlahtnih sort, ki so v našem podnebnju preizkušene, obeta zanesljiv pridelek. Zato vam navajamo in priporočamo nekaj sort, ki so preizkušene in ki naj bi jih sejali v letošnji jeseni.

Pri ozimni rži se oziramo na ukoreninjenost željo naših kmetov, da rž pravočasno dozori in da zapusti njivo pred setvijo ajde. Po ranosti zorenja bi najboljše odgovarjala sorta »Tyrnauer«.

»Tyrnauer« rž je rano zreła in ima kratko slamo. Dobro prenese zimo. Seje se lahko nekaj dni kasneje kot običajno. V

normalnih letih ne poleže. Priporočamo jo za slabo, suho peščeno zemljo, kjer daje še razmeroma zadovoljive pridelke. Klas je ploščat, zrnje je do polovice izven klasiča, zato rado izpada. Pri tej sorti ne smemo čakati na popolno dozorenje. Proti rži je razmeroma dobro odporna. Sejejo jo najraje v Podjuni, kjer tudi izvrstno uspeva. V letošnjem letu je dajala najboljše pridelke.

»Zgornjekoroška« (Oberkärntner Winterroggen) se v vseh naših krajih lahko seje. Ta sorta je odporna proti pozebi. Ima srednje dolgo slamo in rada poleže. Sejemo jo le v lahki peščeni zemlji. Odporna je proti rji. Zrnje je bolj drobno, vsled tega rabimo tudi manjšo količino semena. Lani od te sorte skoraj ni bilo mogoče dobiti semena. Je pa hvaležna sorta, ki jo gorskim kmetom posebno priporočamo.

»Kefermarkter« ozimna rž je odporna proti pozebi. Ima dolgo slamo in rada poleže. Rada jo tudi napade rja, daje pa visoke pridelke. V krajih, kjer ni prevelike nevarnosti za pozebo, se je o zadnjih letih najboljše obnesla. Pripomniti pa moramo, da je njena vegetacija za 10—14 dni daljša,

vsled tega kot predsadež ajde ne pride v poštev.

»Melker« ozimna rž je precej občutljiva proti pozebi in rji. Ima dolgo slamo in rada poleže. Pridelek od nje pri nas ni zanesljiv.

Pri pšenici je odbira nekoliko težja. Pripomnili bi, da so pšenice-resnice veliko bolj odporne in da dajejo tudi višji pridelek od golic.

Zadnja leta se je močno uveljavila sorta »Dr. Lasser Dickkopf«. Ta sorta zahteva močno zemljo in dobro gnojenje. Daje visoke pridelke in ne poleže. Pecivnost moke pa je slaba, pri mletju se maže.

»Austro bankut« je resnica, ki daje visoke pridelke. Na zemljo je manj zahtevna in uspeva dobro tudi v lahki zemlji.

»Plantahofer« ozimna pšenica je odporna proti pozebi, na zemljo in gnojenje je manj zahtevna. Sejejo jo predvsem v hribovitih predelih. Proti rji je srednje odporna, pač pa rada poleže. Pri tej sorti zrnje prav rado izpada. Semena sorte »Plantahofer« primanjkuje in ga bo le težko dobiti.

Kmet. tehnik Ferdo Hobel

Sejmo samo prašeno seme

Naše ozimne nam delo zelo slabo plačajo. Toliko bolj je zato potrebno, da napravimo res vse za čim boljši in za čim zanesljivejši pridelek. Med ukrepe za boljši in zanesljivejši pridelek žita pa spada tudi prašenje ali »pajcanje« semena.

V primerih, kjer redno kupujemo priznane seme, prašenje ni vedno potrebno, ker je seme navadno že prašeno. Taki primeri pa so zaenkrat še redki, ker poleg volje za nakup semena, posebno pri rži, še vedno primanjkuje priznanega semejnja odgovarjajočih sort.

Domače seme nosi v sebi klice bolezni, ki zmanjšujejo pridelek. Pri rži je to predvsem snežna plesen, pri pšenici pa smrdljiva snet. Povzročitelje obeh teh

bolezni lahko uničimo s strupenimi pripravki, kakor so to sedaj Abavit-neu, Ceresan in Germisan, ki so pripravni tako za suho kakor tudi za mokro prašenje, ter Epro, Gervit in Duphar za suho prašenje.

Vsi ti pripravki so uradno priznani od Zavoda za varstvo rastlin. Za suho prašenje zadostuje 200 gramov prašila na 100 kg semena, za mokro prašenje pa potrebujemo 100 gramov prašila na 100 litrov vode. Podrobnejša navodila so priložena vsakemu zavojčku.

Noben kmetovalec ne seje žita, preden ga ni očistil, nobeden pa naj ga tudi ne seje, ne da bi ga preje razkužil oz. prašil.

Resen preudarek

Vedno trši in odločnejši postaja kmetovalčev boj za dober pridelek in uspeh kmetovanja z nevednostmi in silami narave. Marsikaj, kar se je očetu še izplačalo in kar je hvalil, se današnjemu gospodarju ne izplača več. Navada in gospodarski račun prihajata vedno bolj v protislovje.

Morda te resnice nikjer v našem kmetijstvu niso tako očitne, kakor pri setvi ozimnih žit predvsem rži. Navada narekuje, da pridelujemo krušno žito sami, gospodarska nujnost pa v očigled negotovosti pridelka in pomanjkanja ljudi za žetev pravi, da bi setev ozimni opustili in sejali zato več jarin.

Res je, da v našem gospodarstvu precej odtehta, če pridelamo krušno žito sami, da nam kruha ni treba kupovati. Toda ta trditev je pravilna samo v gotovih primerih. Odločilno je vedno le vprašanje, kolikšen je pridelek in kakšni so stroški, ki so z njim povezani. Ravno letos smo znova morali vzeti na znanje kvarni vpliv »muhastih činiteljev« na letino ozimni. Spreminjajoče se zimsko vreme, dolžina ležanja snežne odeje, vigradni mrazovi ter deževno in viharo vreme ob cvetenju in zorenju nam predvsem pri rži vedno spet skvarijo pridelek. Stroški žetve v takih primerih navadno še narastejo, ker se moramo poležanega žita lotiti večinoma s srpom. To pa ne povzroči samo višje stroške, temveč tudi silno potratno dragocenega časa.

Vedno znova ugotavljamo, da bomo lahko uspešno kmetovali le takrat, če bomo proizvodnjo in delo poenostavili, ne da bi s tem škodovali rodovitnosti zemlje. V tem oziru so v veliko naših primerov ozimne nepotrebno zlo. Ne samo, kadar nam nevihte posevke docela vržejo, temveč tudi običajno nam dela žetev rži in često tudi pšenice preglavice. Strojna

žetev največkrat ni mogoča. Prav tako sta spravljanje in mlačev zaradi dolge slame otežkočeni in zamudni. K tem težavam delovnotehničnega značaja pa se vedno bolj pridružuje težava glede prostorov za slamo. Uporaba umetnih gnojil in po malem tudi hlevskega gnoja na travnikih večajo pridelek sena, tako da postaja na škodnjem tesno. Čedalje bolj resno se sprašujemo, kam z obilico slabe slame, katere pridelek pa je vedno dober, čeprav je pridelek zrnja pičel.

Vemo tudi, da žito za žitom zemljo slabša. V večini naših primerov je tako, da moramo rž sejati za ovsom, ker je treba setev izvesti še v prvi polovici septembra, ko krompir še ni spravljen. Na ta način z oziminami ne kvarimo samo zemlje, temveč pridemo še ob pridelek krmnih mešanic, ki bi jih za ovsom lahko sejali, da bi oskrbeli živino v pozni jeseni z izdatno svežo krmo.

V naši živinoreji imamo še mnogo skritih rezerv, ki jih lahko odpremo s povečanim pridelovanjem krmnih rastlin. Take rezerve so n. pr. možnost povišanja molznosti naših krav, naglejši prirastek mlade živine in pitanje prašičev v poletnem času, ko je cena najbolj ugodna. Posebno zadnje možnost moramo vedno spet podčrtati, ker s pridelkom ječmena kot pitovnega krmila namesto rži ali pšenice dosežemo lahko znatno višji dohodek. S pridelkom 20 q ječmena z enega hektarja površine ob dodatku koruze, mlade detelje in posnetega mleka lahko opitamo 15 prašičev na težo 90 kg, kar nam vrže okoli 16.000 šil. Če vzamemo vrednost koruze, posnetega mleka ter stroške za pitanje in ostale izdatke z 10.000 šil. — kar je zelo visoko vzeto — dobimo ječmen poplačan s 3 šil. za kg. Kilogram rečene moke pa nas stane kvečjemu 2.50 šil.

Če preudarimo vsa ta dejstva in poleg tega še upoštevamo, da je vpliv »muhastih činiteljev« na ječmen znatno manjši kot na rž, potem bo v precej naših primerov vsaj zaenkrat pametno vzeti rž, pa tudi pšenico iz kolobarja naših kmetijskih rastlin in jih nadomestiti z — jarim ječmenom.

Blaz Singer

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Izpodbojne zahteve in pravde

I.

»Kaj pa spet pomeni ta pravna spaka?« — bo marsikateri vprašal, ko to bere. Pa bo kmalu tudi to razumel! Izpodbiti komu kaj, pomeni pač onemogočiti to, kar drugi hoče ali poskuša.

Vzemimo primer: Dolžnik, ki je že na vse strani zadolžen in se boji, da bo vse zgubil, če ga upniki — in to vsi na enkrat — primejo, še hitro prej sam razpolaga z najbolj vrednimi deli premoženja v korist sorodnikov, katerim nič ne dolguje ali ki jih je prej zanemarjal. Samo zaradi tega, da bi za sebe kaj rešil, če pride do poloma, napravi darila ali navidezne kupčije, da so potem pravi in stari upniki, mogoče celo taki, ki so iz prijaznosti predolgo čakali, oškodovani in zgubijo, ko pride do delitve premoženja dolžnika. Tu pa priskoči na pomoč zakon, ki pravi, da se take nečedne dogovore na škodo pravih upnikov lahko izpodbija in tako nastanejo potem izpodbojne zahteve in pravde, o katerih bomo v primerih nekaj več zvedeli, ker se take stvari v življenju večkrat zgodijo.

V nemščini imenuje zakon take zahteve upravičenih upnikov proti nezvestemu dolžniku »Anfechtungsrechte«.

Sedaj pa nekaj primerov: Nekega dne se znajde v advokatski pisarni več ljudi, vsi s pritožbami proti istemu dolžniku, in pripovedujejo advokatu po vrsti tele zgodbe:

Prvi pripoveduje tole: »Merlin mi dolguje že več let nekaj tisočakov. Posojeval sem mu počasi, v manjših zneskih, ko si je napravil moderno žago. Dober in ugleden posestnik je bil, pri kupčiji z lesom je imel srečo in tako sem mu rad pomagal. Naprava žage pa je zahtevala več, kakor je mislil in povedal. Odkar mu pa pri gospodarstvu stari izkušeni oče ne pomaga več, ga je menda sreča zapustila in sedaj je, kakor izgleda, prišel v resne težave, iz katerih se hoče rešiti na škodo svojih pravih upnikov. Vsakemu od nas, ki smo tu, nekaj dolguje. Vsa ta posojila bi moral že vrniti, nobene obljube ne izpolnjuje več in tudi obresti ne plačuje več.«

»Kaj pa se vam zdi pri njegovem ravnanju s svojim premoženjem neprav ali sumljivo?« — vpraša odvetnik. »Naj vsak pove, kaj je zvedel in kaj tudi lahko dokáže!«

»Najprej sem zvedel«, tako pripoveduje prvi, »da je svoji že omoženi hčeri na sosednem posestvu prodal lepo, jako rodovitno njivo in da stoji v pogodbi, da je kupnino že prejel. V tem času pa ničesar ni kupil in tudi ničesar ni plačal; nasprotno, še delavci so mu ušli od žage, ker jih ni mogel izplačati in ga bodo tožili. Sicer pa tudi mož njegove hčerke nima toliko razpoložljivega denarja, kolikor znaša kupnina, Merlinova hči pa še manj, ko niti vse dote še ni dobila.«

»Če vse to dokažete, kar trdite«, pravi odvetnik, »je jasno, da hoče Merlin ali prejeto kupnino prikriti v škodo upnikov, ali pa, kar je še bolj verjetno, si hoče s pomočjo svoje hčere za pozneje kaj rešiti. Ta kupčija bi bila torej samo navidezna, je torej samo darilo svoji hčerki in se v smislu zakona lahko izpodbija s pomočjo tožbe na neveljavnost te kupčije, izvršene v škodo upnikov, ker prepoveduje zakon taka dejanja v škodo upnikov in v korist bližnjih sorodnikov, h katerim spada v prvi vrsti tudi otrok. Treba bo samo še dokazati, da ste kot upnik oškodovani, kar pa ne bo težko ako dokažete, da vam vzlic opominov in njegovih obljub niti obresti ne plačuje več in da še svojim delavcem za služkov ne more več plačati. Kaj drugega bi seveda bilo, če se je svojčas zavezal, dati to njivo svoji hčerki kot doto, četudi je čudno, da skriva to v nekako kupno pogodbo. Tudi, če bi bil hčerki to svojčas obljubil, ne pa v pravi zakoniti obljubi, te obljube sedaj ne more in ne sme izpolniti na škodo upnikov s tako zvijačo.«

Kaj so pripovedovali še drugi, bomo brali prihodnjic.

Poslušajte

slovenske kmetijske oddaje radia Celovec, ki so vsak četrtek ob 18.45 uri pod naslovom „za našo vas“

OBIŠČITE PLIBERŠKI SEJEM NA TRAVNIKU

Tesarsko podjetje

Ignacij Koren

Dvor pri Pliberku

Prvovrstna

strokovnjaška

gradbena dela

**pod najugodnejšimi
pogoji**

Blazinjenje avtomobilov-strehe
zimnice - blazinjenje oprave-
vsa popravila

točno in po solidnih cenah

Gebauer Robert

Velikovec-Völkermarkt, Pliberk-Bleiburg

Josef Reiter

PLIBERK

Žaga

Trgovina z lesom

Izvoz lesa

Kmečka gospodarska zadruga

PLIBERK

dobavlja

kmetijske stroje, orodje, močna krmila,
semena in umetna gnojila.

Kmetje pliberške okolice!

Kmečka gospodarska zadruga je vaša zadruga.

OPEKARNA PLIBERK

Lastnik:

KRAUSLER

proizvaja vse vrste opeke:

zidno opeko

votlo opeko 5-kratne velikosti

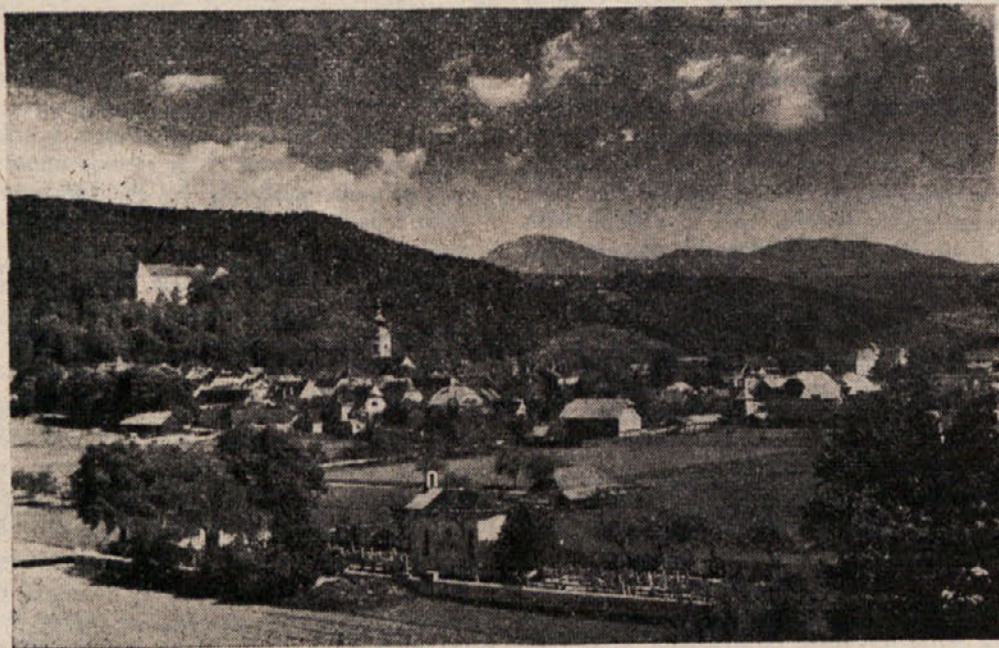
votlo opeko 4-kratne velikosti

medstenske plošče

plošče za pekarniške peči

plošče za pečarje in strešno opeko

na uťor zarezane strešnike

Krojaštvo

Opetnik Blaž

PLIBERK

Priznana delavnica moških in ženskih obk
Zaloga vseh vrst blaga po najnižjih cenah

Čevljarstvo

Opetnik Gregor

PLIBERK

Delavnica in trgovina čevljev. Najugodnejše
cene v okolici

Gozdni sadeži

Podjetje

Maders' Nachfolger

Pliberk - Bleiburg

kupuje vsako množino jurčkov, gob, borovnic,
brusnic po najvišjih dnevni cenah

Izdelujem strešno opeko iz cementa
najboljše kvalitete

Figo Johan

Pliberk - Bleiburg

Izdelujem solidno in kvalitetno cementno
strešno opeko — Jožef Karničnik —
Gonovece pri Pliberku

Stroji, vozila, tehnične potrebščine, elektro,
radio, oprava, hišno in kuhinjsko orodje, železnina,
šipe, barve, drože, gumijasto in usnjeno blago,
igračice, foto, športni artikli, čtivo, papir, šolske in
pisarniške potrebščine-mešano blago-motorna
kolesa „Moped“ - V podružnicah v Mokrijah in
Lovankah tudi prodajalnici konzumnega blaga.

Vse poljedelske stroje, kolesa,
šivalne stroje itd.

dobite pod ugodnimi plačilnimi
pogoji pri

Maks Traun

PLIBERK - BLEIBURG

Šport

Kolarstvo

Žaga

Kupujem vsako množino smrekovega
in borovega lesa

Maček Ignacij

PLIBERK - BLEIBURG

Obiščite točilnico **gostilne Breznik** na pliberškem sejmu

Velika izbira - zmerne cene - med sejmom v kavarni vsak večer internacionalni plesni orkester

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nede-
ljah: 6.05 Glasbeni jutranji pozdrav — 8.30
Pozdrav zate — 11.45 Za podeželsko ljudstvo
— 12.00 Opoldanski koncert.

Poročila dnevno: 5.49, 6.45, 7.45, 12.30,
16.45, 19.45, 22.00 00.00.

Sobota, 4. september:

8.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca
— 11.00 Za dobro voljo — 14.30 Pozdrav
zate — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 15.30
Iz vseh dolin zveni — 18.30 Solisti pojejo in
igrajo — 20.00 Melodije iz Dunaja.

Nedelja, 5. september:

7.05 S pesmijo pozdravljamo in voščimo —
10.00 Maša — 11.30 Domači koledar za me-
sec september — 13.45 Ura jagrov — 14.30
Otroška ura — 15.00 Pozdrav nate — 17.45
Kličemo mladino — 19.05 Lokalni šport —
19.15 Lepe melodije — 20.00 Vedra oddaja.

Ponedeljek, 6. september:

11.00 Za dobro voljo — 12.02 Pestro po-
mešano — 13.55 Slovenska poročila in objave.
Iz tehnike in znanosti — 14.25 Specialno
za vas — 15.45 Knjižni kotiček — 16.30 Z
glasbo gre vse bolje — 18.45 Za našo vas —
20.05 Titula sledi.

Torek, 7. september:

10.00 Roman za ženo — 13.55 Slovenska
poročila in objave. Zdravniški vedež: Ali po-
spešujejo hormoni rast naših las? Kulturne ve-

RADIO PROGRAM

sti — 14.25 Specialno za vas — 15.00 Luč in
zrak in sonce — 16.30 Z glasbo gre vse bolje
— 20.00 Opera.

Sreda, 8. september:

10.00 Roman za ženo — 13.55 Slovenska
poročila in objave. Za ženo in družino —
14.25 Specialno za vas — 15.45 Za veselo ma-
le ljudi — 18.45 Glasba na ljudskih glasbilih
— 20.05 Orkestralni koncert.

Četrtek, 9. september:

10.00 Roman za ženo — 12.55 Slovenska
poročila in objave. Slovenske pesmi izvajata
Miro Kernjak in Rudolf Piliš — 14.25 Spe-
cialno za vas — 18.45 Kmečka oddaja —
20.15 Ljudska glasba in pesmi.

Petek, 10. september:

10.00 Roman za ženo — 13.55 Slovenska
poročila in objave. Medvedek Godrnjavček
— 14.25 Specialno za vas — 15.45 Otroška
ura — 18.45 K'k je buo — pa k'k je še kaj...
(I) V Dobu pred 70. leti in danes — 20.05
Radijski oder.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nede-
ljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! —
6.30 Radijski koledar in prireditve dneva —
7.00 Pregled tiska — 7.30 Za gospodinje —
8.30 Za pionirje — 12.20 Za naše kmetovalce

— 13.15 Zabavna glasba — 15.30 Zeleli ste —
poslušajte (razen ob sredah) — 16.00 Utrinki
iz literature — 16.15 Promenadni koncert —
17.10 V plesnem ritmu — 19.00 Zabavna
glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 23.00 do
24.00 na valu 327,1 m Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 8.00, 13.00,
15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 4. september:

12.00 Slovenske narodne pesmi — 13.30
Melodije za razvedrilo — 14.30 Turistična od-
daja — 14.40 Slovenske narodne pesmi —
18.00 Okno v svet — 20.30 Pisan sobotni
večer.

Nedelja, 5. september:

8.15 Domače pesmi — 9.00 Otroška pred-
stava: Dečki Pavlove ulice — 9.50 Lepe me-
lodije — 13.30 Zeleli ste — poslušajte —
15.15 Od Triglava do Ohrida... — 16.30
Neznani talenti — 18.00 Radijska igra: Pod
svobodnim soncem — 20.30 Športna poročila
— 20.40 Pester spored opernih arij in od-
lomkov.

Ponedeljek, 6. september:

12.00 Domače napeve izvaja „Avsenikov
trio“ — 14.30 Nove knjige — 14.40 Umetne
in narodne pesmi — 18.00 Nasveti za dom —
18.10 Spored slovenskih zborovskih — 20.00
Igrajo veliki zabavni orkestri — 20.30 Radijs-
ka univerza.

Torek, 7. september:

12.00 20 minut z Veselimi godci — 14.30
Iz znanosti in tehnike — 14.40 Slovenske nar-
odne pesmi — 18.00 Športni tednik — 20.00
Vokalni koncert zbora Slovenske filharmonije
— 20.30 Tedenski notranje-politični pregled.

Sreda, 8. september:

12.00 Slovenske narodne pesmi — 14.30
Turistična oddaja — 18.00 Modni kotiček —
18.10 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi
— 18.50 Okno v svet — 20.00 Opera.

Četrtek, 9. september:

12.00 Igra godba na pihala — 14.30 Kul-
turni pregled — 16.15 Promenadni koncert —
18.00 Zdravstveni nasveti — 18.50 Domače
aktualnosti — 20.00 Četrtek večer domačih
pesmi in napevov — 20.45 Zunanje-politični
teljton.

Petek, 10. september:

14.30 Nekaj za ribiče — 16.15 Promenadni
koncert — 18.00 Iz bojev naših narodov —
18.30 Umetne in narodne pesmi — 18.50 Dru-
žinski pogovori — 20.00 V pesmi in plesu po
naši deželi... — 20.30 Tedenski zunanje-po-
litični pregled.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc
Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Ce-
lovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za
vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska:
Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava,
Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov
Klagenfurt, 2, Postschleßfach 17.